

Na osnovu člana 24. stav 1. tačka c) Ustava Tuzlanskog kantona (“Službene novine Tuzlansko- podrinjskog kantona”; broj: 7/97., 3/99 i “Službene novine Tuzlanskog kantona”; broj: 13/99., 10/00 i 14/02), na prijedlog Vlade Tuzlanskog Kantona, Skupština Tuzlanskog kantona, , na sjednici od _____, donosi

Z A K O N

O OSNOVNOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se obavljanje djelatnosti osnovnog odgoja i obrazovanja, osnivanje, organizacija i finansiranje osnovne škole, prava i obaveze učenika i njihovih roditelja-staratelja, upravne strukture osnovnih škola i procedure izbora nastavnika i drugih zaposlenika u školi, status nastavnika i drugih zaposlenika škole, stručni razvoj i nadzor nad radom nastavnika i druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti osnovnog odgoja i obrazovanja.

Svrha obrazovanja

Član 2.

Svrha osnovnog odgoja i obrazovanja je da kroz optimalni, intelektualni, fizički, moralni i društveni razvoj pojedinca, u skladu sa njegovim mogućnostima i sposobnostima, doprinese stvaranju društva zasnovanog na vladavini zakona i poštivanju ljudskih prava i unapređenju životnog standarda građana.

Osnovni odgoj i obrazovanje je djelatnost od posebnog društvenog interesa.

Opći ciljevi obrazovanja

Član 3.

Opći ciljevi osnovnog odgoja i obrazovanja proizilaze iz općeprihvaćenih, univerzalnih vrijednosti demokratskog društva, te vlastitih vrijednosti sistema zasnovanog na specifičnostima nacionalne, historijske, kulturne i vjerske tradicije naroda i nacionalnih manjina koje žive na području Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Kanton).

Opći ciljevi obrazovanja su:

- omogućavanje pristupa izvorima znanja kao osnovi za razumijevanje sebe, drugoga i svijeta u kojem se živi;
- osiguravanje optimalnog razvoja za svako lice uključujući i one s posebnim potrebama, u skladu s njihovim uzrastom, mogućnostima i mentalnim i fizičkim sposobnostima;
- promocija poštivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i priprema svakog lica za život u društvu koje poštuje principe demokratije i vladavine zakona;
- razvijanje svijesti o pripadnosti državi Bosni i Hercegovini, vlastitom kulturnom identitetu, jeziku i tradiciji, na način primjeren civilizacijskim tekovinama, upoznajući ih i uvažavajući druge i drugačije;
- osiguranje jednakih mogućnosti za obrazovanje i mogućnosti izbora na svim nivoima obrazovanja, bez obzira na spol, rasu, nacionalnu pripadnost, socijalno i kulturno porijeklo i status, porodični status, vjeroispovijest, psihofizičke i druge lične osobine;
- postizanje kvalitetnog obrazovanja za građane;
- postizanje standarda znanja koji se mogu komparirati na međunarodnom odnosno evropskom nivou, koji osiguravaju uključivanje i nastavak školovanja u evropskom obrazovnom sistemu;
- podsticanje cjeloživotnog učenja,

- promocija ekonomskog razvoja,
- uključivanje u proces evropskih integracija.

Pravo djeteta na obrazovanje

Član 4.

Svako dijete ima jednako pravo pristupa i jednake mogućnosti učešća u odgovarajućem obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi.

Jednak pristup i jednake mogućnosti podrazumijevaju osiguranje jednakih uslova i prilika za sve, za početak i nastavak daljeg obrazovanja.

Odgovarajuće obrazovanje podrazumijeva obrazovanje koje u skladu s utvrđenim standardima osigurava djetetu da na najbolji način razvije svoje urođene i potencijalne umne, fizičke i moralne sposobnosti na svim nivoima obrazovanja.

Obrazovna institucija ne smije vršiti diskriminaciju zasnovanu na spolu u vezi sa:

- uslovima prijema;
- odbijanjem prijema;
- načinom pružanja usluga i beneficija;
- isključenjem iz procesa obrazovanja;
- vrednovanjem dostignutih rezultata u toku obrazovanja.

Definisanje pojmova:

Član 5.

“**Školski obveznik**” je dijete koje u kalendarskoj godini do 1. septembra navršši šest godina života pa do navršene petnaeste godine života.

“**Osnovna škola**” je ustanova osnovnog odgoja i obrazovanja koja može biti redovna, paralelna (osnovna muzička škola, osnovna baletska škola i sl.) i specijalna osnovna škola.

«**Osnovna muzička škola**» je paralelna osnovna škola u kojoj se realizuje nastavni plan i program za osnovno muzičko obrazovanje za učenike koji imaju muzičke ili baletske sklonosti i sposobnosti čime se vrši osposobljavanje za nastavak školovanja i profesionalno bavljenje muzikom uopšte ili baletom.

„**Inkluzija**» podrazumijeva sveobuhvatno uključivanje lica s teškoćama u razvoju, teškoćama u učenju i uopšte teškoćama socijalne integracije ne samo u odgojno-obrazovni sistem već i u svakodnevni život i društvenu stvarnost.

“**Specijalno obrazovanje**” znači obrazovanje za učenike koji imaju posebne obrazovne potrebe, u slučajevima kada nije moguće pružiti odgovarajuće obrazovanje u redovnim školama.

«**Polaznik**» je lice starije od 15 godina koje pohađanjem nastave po Programu za odrasle ili polaganjem ispita stječe osnovno obrazovanje.

“**Agencija za nastavne planove i programe**” je institucija ustanovljena za implementaciju zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa na svim nivoima obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

“**Agencija za standarde i ocjenjivanje**” je institucija za ustanovljenje standarda uspjeha učenika i ocjenjivanje postignutih rezultata u skladu sa članom 47. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Obavezno obrazovanje

Član 6.

Osnovno obrazovanje je obavezno i besplatno i osigurava se svojoj djeci. Dijete u smislu ovog zakona je svako lice do navršene osamnaeste godine života.

Obavezno obrazovanje počinje u kalendarskoj godini u kojoj dijete do 1.septembra navršava šest godina života i traje do navršene petnaeste godine života.

Ministarstvo obrazovanja, nauke kulture i sporta Tuzlanskog kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) može na inicijativu ili uz saglasnost roditelja, staratelja i usvojioca (u daljem

tekstu: roditelji) i uz konsultacije sa drugim stručnim i nadležnim institucijama, dozvoliti jednu godinu ranijeg ili odgođenog početka obaveznog obrazovanja, ukoliko je to u najboljem interesu djeteta.

Član 7.

U osnovnoj školi nastava se izvodi na službenim jezicima Bosne i Hercegovine: bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku, ijekavskog izgovora, uz upotrebu oba službena pisma (latinica i ćirilica) a u zavisnosti od potreba učenika u upotrebi je i znakovno pismo.

Ne može se vršiti diskriminacija nastavnika ili drugog zaposlenika pri izboru, zaposlenju, obavljanju poslova radnog mjesta ili napredovanju na osnovu toga što u školi, u usmenom ili pismenom izražavanju, koristi bilo koji od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

Ne može se vršiti diskriminacija učenika pri prijemu, učešću u aktivnostima škole ili u bilo kojoj drugoj aktivnosti vezanoj za tog učenika, na osnovu toga što u školi, u usmenom ili pismenom izražavanju, koristi bilo koji od službenih jezika Bosne i Hercegovine.

Do kraja treće godine osnovnog odgoja i obrazovanja učenici će savladati oba službena pisma Bosne i Hercegovine, a učenici sa posebnim obrazovnim potrebama će savladati oba službena pisma u skladu sa njihovim mogućnostima, do kraja osnovnog odgoja i obrazovanja.

Nastavnici su osposobljeni da prepoznaju i tumače razlike između tri službena jezika Bosne i Hercegovine u mjeri u kojoj je to bitno za predmete koje predaju.

Učbenici koji su u upotrebi u školama moraju u potpunosti poštovati razlike između tri službena jezika Bosne i Hercegovine.

Nastavu bosanskog jezika, hrvatskog jezika i srpskog jezika realizuju nastavnici koji imaju odgovarajući profil i stručnu spremu utvrđenu nastavnim planom i programom.

Jezik i kultura svake nacionalne manjine, koja živi na području Kantona, poštivat će se i uklapati u školu u najvećoj mjeri u kojoj je to izvodljivo, u skladu sa Okvirnom konvencijom o zaštiti prava nacionalnih manjina.

Član 8.

Učeniku, državljaninu Bosne i Hercegovine koji se izjašnjava pripadnikom nacionalne manjine, bit će osigurana nastava maternjeg jezika u osnovnoj školi u koju je upisan u najvećoj mjeri u kojoj je to izvodljivo.

Učenik iz stava 1. ovog člana koji želi pohađati nastavu maternjeg jezika pri upisu će obavijestiti školu da je pripadnik nacionalne manjine, i škola će to prihvatiti kao činjenicu bez daljnjih provjera ili dokaza.

Nastava maternjeg jezika može se odvijati u odjeljenju, grupi ili pojedinačno.

Nastavnik koji relizuje nastavu maternjeg jezika učenika pripadnika nacionalne manjine mora imati odgovarajuću stručnu spremu kojom se osigurava da predmet može predavati uz odgovarajući standard.

Nastavni plan i program za nastavu maternjeg jezika manjina donosi, na prijedlog Pedagoškog zavoda, ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta (u daljem tekstu: ministar), a Ministarstvo osigurava nastavna sredstva za obrazovanje manjina, uz ocjenu i mišljenje predstavnika nacionalnih manjina na području Kantona. Nastavna sredstva treba da odgovaraju potrebama date nacionalne manjine i obuhvataju književnost, historiju, geografiju i kulturu te manjine.

U osnovnoj školi u kojoj se obrazuju učenici samo jedne nacionalne manjine, cjelokupna nastava se izvodi na jeziku manjine uz obavezno savladavanje jezika iz člana 7. ovog zakona.

Član 9.

Državljanima Bosne i Hercegovine imaju pravo da stječu odgoj i obrazovanje u školama na području Kantona po odredbama ovog Zakona.

Strani državljani i lica bez državljanstva, kada se može osnovano zaključiti da će takva lica u Bosni i Hercegovini boraviti duže od tri mjeseca, imaju pravo da stječu osnovno obrazovanje u školama na području Kantona, po odredbama ovog Zakona, u skladu sa konvencijama i sporazumima koje je država Bosna i Hercegovina zaključila sa drugim državama ili međunarodnim organizacijama.

Član 10.

Škola će unapređivati i štiti vjerske slobode, toleranciju i kulturu dijaloga.

Imajući u vidu različitost i slobodu vjerskih uvjerenja u Bosni i Hercegovini, učenici će su u skladu s njihovim uvjerenjem i uvjerenjem njihovih roditelja pohađati časove vjeronauke.

Škola ne može preduzimati mjere i aktivnosti kojima bi se ograničavala sloboda izražavanja sopstvenih i upoznavanja drugih i drugačijih vjerskih uvjerenja.

Učenici koji ne žele pohađati vjeronauku neće ni na koji način biti dovedeni u nepovoljan položaj u odnosu na druge učenike.

U nastavnim i drugim aktivnostima u osnovnoj školi se ne mogu upotrebljavati ili izlagati didaktički i drugi materijali, niti davati izjave od strane nastavnika i drugog školskog osoblja, čiji sadržaj bi se opravdano mogao smatrati uvredljivim za jezik, kulturu i religiju učenika koji pripadaju bilo kojoj nacionalnoj, odnosno etničkoj grupi ili religiji.

II. OSNIVANJE I RAD OSNOVNE ŠKOLE

Član 11.

Osnovnu školu može osnovati domaće i strano pravno i fizičko lice u svim oblicima svojine (u daljem tekstu: osnivač) u skladu sa ovim zakonom.

Osnovnu školu kao javnu ustanovu osniva Skupština **Tuzlanskog Kantona (u daljem tekstu: Skupština Kantona)**, Općinsko vijeće kada obezbijedi sredstva potreba za osnivanje i rad škole ili Skupština Kantona i Općinsko vijeće u svojstvu suosnivača.

Izuzetno, osnovnu školu kao javnu ustanovu može osnovati i vjerska zajednica samostalno ili sa drugim pravnim, odnosno fizičkim licem, kada Skupština Kantona ocijeni da za njeno osnivanje postoji javni interes.

Međusobna prava i obaveze osnivača i osnovne škole uređuju se ugovorom.

Osnovna škola se osniva u skladu sa dugoročnim programom razvoja i koncepcijom osnovnog odgoja i obrazovanja, koji donosi Skupština Kantona.

Osnovnu školu mogu osnovati dva ili više osnivača. Ako osnovnu školu osnivaju dva ili više osnivača, njihova međusobna prava, obaveze i odgovornosti uređuju se ugovorom.

Privatna osnovna škola može početi sa radom kada Ministarstvo da saglasnost za primjenu odgovarajućeg nastavnog plana i programa i kada, u skladu s važećim propisima osigura i druge standarde i uslove koji garantiraju da će učenici dobiti odgovarajuće obrazovanje, njegu i sigurnost u skladu sa specifičnostima škole koja se osniva.

Izuzetno, međunarodne privatne osnovne škole mogu imati nastavne planove i programe koji u potpunosti ne pokrivaju zajedničko jezgro nastavnih planova i programa.

Osnovna škola ne može se osnovati u svrhu promoviranja rasnih, nacionalnih, vjerskih, spolnih i drugih predrasuda, niti svoje funkcije smije vršiti na način protivan zakonu, odnosno na način kojim se navedene predrasude promoviraju.

Član 12.

Osnivač osnovne škole obezbjeđuje sredstva potrebna za osnivanje i rad u skladu sa Pedagoškim standardima za osnovni odgoj i obrazovanje (u daljem tekstu: Pedagoški standardi) na području Kantona i Normativima školskog prostora, opreme, nastavnih sredstava i učila (u daljem tekstu: Normativi)

Pedagoške standarde i Normative iz stava 1. ovog člana, nakon provedene javne rasprave donosi ministar uz prethodnu saglasnost Vlade **Tuzlanskog Kantona (u daljem tekstu: Vlade Kantona)**.

Osnivač osnovne škole osigurava finansiranje plaća nastavnika, stručnih saradnika, saradnika, i drugih zaposlenika, njihovo obrazovanje i obuku, osnovno obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama, opremanje radionica, rad eksperimentalne osnovne škole, održavanje školskih takmičenja, prostora škole, kupovinu školske opreme i učila, a po

mogućnosti nabavku školskih udžbenika, priručnika i prijevoz učenika koji stanuju na udaljenosti većoj od četiri kilometra od škole.

Član 13.

Osnovna škola kao javna ustanova može se osnovati, ako:

- postoji dovoljan broj učenika za formiranje 18 odjeljenja za redovnu osnovnu školu, 9 odjeljenja za specijalnu osnovnu školu i 12 odjeljenja za osnovnu muzičku školu;
- je obezbijeđen odgovarajući stručni nastavni kadar u skladu sa nastavnim planovima i programima za osnovnu školu;
- su obezbijeđene odgovarajuće školske prostorije, oprema, nastavna sredstva i učila u skladu sa Normativima;
- su obezbijeđeni uslovi za rad u skladu sa Pedagoškim standardima.

Izuzetno, osnovna škola može se osnovati i kada nije obezbijeđen dovoljan broj učenika za formiranje broja odjeljenja utvrđenih u stavu 1. ovog člana, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, i u skladu sa odgovarajućim kriterijima.

Osnovna škola koja nema status javne ustanove može se osnovati ako ima dovoljan broj učenika za formiranje jednog odjeljenja svakog razreda.

Bliži propis iz stava 2. i 3. ovog člana donosi ministar.

Član 14.

Osnivač prilikom osnivanja osnovne škole formira komisiju, koja će u skladu sa ovim zakonom, izvršiti pripreme za početak rada i izvršiti izbor prvih nastavnika škole.

Kod osnivanja osnovne škole kao javne ustanove, komisiju, iz prethodnog stava, u ime osnivača imenuje Ministarstvo.

Član 15.

Osnovna škola se upisuje u sudski registar.

Pored upisa u sudski registar, osnovna škola se upisuje u Registar osnovnih škola (u daljem tekstu: Registar), koji vodi Ministarstvo.

U Registar se može upisati samo osnovna škola koja ispunjava uslove iz člana 13. ovog Zakona.

Član 16.

Provjeru uslova za upis osnovne škole u Registar vrši Ministarstvo, na zahtjev osnovne škole.

Osnovna škola može početi sa radom nakon upisa u Registar.

Novoosnovana škola počinje sa radom početkom školske godine.

Osnovna škola, upisana u Registar, može izdavati svjedodžbe i druge javne isprave o završenom obrazovanju, odnosno završetku pojedinih razreda i drugih oblika obrazovanja.

Član 17.

Osnovna škola briše se iz Registra kada prestane da ispunjava uslove propisane ovim zakonom.

Bliži propis o postupku utvrđivanja uslova za upis u Registar, troškovima postupka, sadržaju i načinu vođenja Registra i brisanju iz Registra donosi ministar.

Član 18.

Osnovna škola ima status pravnog lica.

Osnovna škola može vršiti statusne promjene.

Odluku o statusnim promjenama osnovne škole donosi osnivač.

Član 19.

Ministarstvo, na prijedlog Općinskog vijeća, utvrđuje školsko područje sa kojeg je redovna osnovna škola obavezna da primi školske obveznike.

Svi učenici u dobi obaveznog pohađanja nastave upisuju se u školu na školskom području na kojem imaju mjesto prebivališta, odnosno školu koja je najbliža njihovom mjestu stanovanja.

U izuzetnim slučajevima Ministarstvo može na zahtjev roditelja, dijete izuzeti od obaveze pohađanja škole iz stava 2. ovog člana, ako je to potrebno da bi se zaštitila prava djeteta i ako se nađe da je to u najboljem interesu djeteta, ako postoje prostorne mogućnosti škole.

Osnovna škola može na svom školskom području organizovati područne škole sa jednim ili više odjeljenja, u skladu sa Pedagoškim standardima.

Osnovna škola koja nema status javne ustanove upisuje školske obveznike na osnovu ugovora s roditeljima školskih obveznika neovisno o školskom području, o čemu je obavezna izvijestiti osnovnu školu sa čijeg su školskog područja upisani učenici.

Član 20.

Kada učenik promijeni prebivalište osnovna škola u novom mjestu prebivališta dužna je upisati učenika na osnovu pisanog akta – prijevodnice, koja se dostavlja službenim putem.

Učenik koji se obrazovao u drugom kantonu, odnosno entitetu upisuje se i nastavlja obrazovanje pod istim uvjetima kao i učenik u Kantonu.

U spornim slučajevima o načinu upisa i nastavljanja obrazovanja odlučuje Ministarstvo.

Učenik koji se obrazovao u inozemstvu uslovno se upisuje dok se u Ministarstvu ne izvrši nostrifikacija odnosno ekvivalencija dokumenata o njegovom obrazovanju.

U postupku nostrifikacije i ekvivalencije učeniku se ne može utvrditi obaveza polaganja dopunskih ispita.

Član 21.

Rad osnovne škole je javan.

Osnovna škola ima pečat u skladu sa pravilima škole, koji se koristi za potvrđivanje autentičnosti akata koje izdaje osnovna škola.

Osnovna škola, čiji je osnivač ili prema kojoj je pravo osnivača preuzela Skupština Kantona, ima pečat sa grbom Tuzlanskog kantona.

Oblik, veličina i sadržaj pečata utvrđuju se **osnivačkim aktom i Pravilima škole**.

Osnovna škola na vidnom mjestu pri ulazu u školski objekat je obavezna istaknuti natpisnu ploču koja sadrži naziv i sjedište škole, a natpisna ploča osnovne škole koja ima status javne ustanove osim naziva i sjedišta sadrži i grb Kantona.

Osnovne škole mogu sarađivati i međusobno udruživati određene poslove, s tim da svaka osnovna škola zadržava svojstvo pravnog lica.

Član 22.

U prostorima škole neprihvatljivi školski simboli su:

- simboli drugih država (zastave, grbovi stranih država i sl.),
- bilo kakvi simboli, fotografije ili objekti koji se odnose na političke stranke, pokrete, lidere,
- simboli, fotografije ili objekti koji se odnose na bilo koji rat osim učila u kabinetima koji su nužni za izučavanje programskih sadržaja,
- ratne spomen ploče i spomenici koji sadrže detalje, interpretacije, kvalifikacije ili veličaju rat, kao i u drugim slučajevima predviđenim Kriterijima za školske nazive i simbole.

Član 23.

Osnovna škola prestaje sa radom ako ne ispunjava uslove utvrđene ovim Zakonom i Pedagoškim standardima i zadatke radi kojih je osnovana ili ako ne postoji potreba za njenim daljim radom.

Akt o prestanku rada osnovne škole donosi osnivač. Kada Ministarstvo utvrdi da osnovna škola ne ispunjava uslove koji su propisani ovim zakonom, odredit će rok u kome će osnivač otkloniti utvrđene nedostatke.

Ukoliko nedostaci ne budu otklonjeni u određenom roku, Ministarstvo će predložiti osnivaču donošenje akta o prestanku rada osnovne škole.

Ako osnivač osnovne škole koja nema status javne ustanove ne donese akt o prestanku rada osnovne škole u roku od tri mjeseca od dana podnošenja prijedloga iz stava 3. ovog člana, Ministarstvo donosi rješenje o prestanku rada osnovne škole.

Ukoliko se Skupština Kantona i općinsko vijeće kao osnivači ili suosnivači, u roku od tri mjeseca ne izjasne o prijedlogu iz stava 3. ovog člana, Ministarstvo će donijeti rješenje o prekidu rada osnovne škole, koje će važiti do konačne odluke Skupštine odnosno Općinskog vijeća.

Aktom o prestanku, odnosno prekidu rada osnovne škole odredit će se rok prestanka rada, koji ne može biti kraći od roka završetka tekuće školske godine.

U slučaju prestanka, odnosno prekida rada osnovne škole, osnivač je dužan da zatečenim učenicima omogući nastavak i završavanje započetog obrazovanja i odgoja.

Donošenjem akta o prestanku rada škole, pokreće se postupak brisanja škole iz Registra škola.

Akt o prestanku rada osnovne škole objavljuje se u Službenim novinama Tuzlanskog kantona.

Osnovna škola prestaje sa radom i u drugim slučajevima utvrđenim Zakonom o ustanovama i aktom o osnivanju.

III. PRAVA I OBAVEZE RODITELJA

Član 24.

Roditelji imaju pravo i obavezu starati se o obrazovanju svoje djece. Roditelji imaju pravo odabrati da svoju djecu obrazuju u javnoj ili privatnoj osnovnoj školi. Privatne škole, u pogledu uslova i procedura, osiguravaju jednake mogućnosti za upis svim učenicima.

U ostvarivanju svojih prava, roditelji ne mogu ograničiti prava svoje djece da imaju pristup i uživaju korist od obrazovanja primjerenog njihovom uzrastu i sposobnostima.

Svoje pravo na izbor osnovne škole, roditelji ne mogu ostvarivati na način kojim se promoviraju predrasude na rasnoj, spolnoj, nacionalnoj, jezičkoj, vjerskoj i svakoj drugoj osnovi kao i na način protivan ovom zakonu.

Član 25.

Roditelji su **obavezni upisati svoje dijete u školu i osigurati da dijete redovno pohađa osnovnu školu tokom** perioda trajanja obaveznog obrazovanja. U slučaju nemara i neodgovornog odnosa prema ovoj obavezi roditelji podliježu sankcijama u skladu sa zakonom.

Pravo i obaveza roditelja je redovno informisanje, konsultiranje i praćenje obrazovnog napretka svoje djece.

Roditelji imaju pravo i obavezu, u interesu svoje djece i putem svojih predstavnika u školskim organima i tijelima ili putem svojih asocijacija, učestvovati u odlučivanju o pitanjima od značaja za rad škole i funkcionisanje obrazovnog sistema uopće.

IV. ULOGA I OBAVEZE ŠKOLE

Član 26.

Škola svoju ulogu i obaveze ostvaruje u okruženju koje razvija motivaciju za sticanje znanja, koje poštuje i podržava individualnost svakog učenika, kao i njegov kulturni i nacionalni identitet, jezik i vjeroispovijest, koje je sigurno i u kojem ne postoji bilo kakav oblik zastrašivanja, zlostavljanja, fizičkog kažnjavanja, vrijeđanja, ponižavanja, degradiranja ili štete po zdravlje, uključujući i štetu izazvanu pušenjem ili upotrebom drugih opojnih i zakonom zabranjenih sredstava.

Član 27.

Škola ne smije vršiti diskriminaciju u pristupu djece obrazovanju ili njihovom učešću u obrazovnom procesu na osnovu rase, boje, spola, jezika, religije, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, na osnovu toga što su djeca s posebnim potrebama, ili na bilo kojoj drugoj osnovi.

Osnivač osnovne škole, zajedno sa osnovnom školom, osigurava funkcionalni smještaj i prateću infrastrukturu za nesmetan pristup i učešće u obrazovnom procesu djeci s posebnim obrazovnim potrebama, mladima i odraslima.

Član 28.

Osnovna škola promovira jednake mogućnosti za sve svoje učenike, nastavnike i ostale zaposlenike, uvažavajući i promovirajući istovremeno i pravo na različitosti među njima. U tom cilju, osnovna škola, uz saglasnost Ministarstva, utvrđuje i provodi vlastite programe koji podržavaju i njeguju različite kulture, jezike i vjeroispovijesti svojih učenika i zaposlenika.

Član 29.

Osnovna škola promovira i razvija stalno i dinamično partnerstvo škole, roditelja i sredine u kojoj žive, u svim pitanjima od značaja i interesa za ostvarivanje funkcije škole i potreba učenika.

Osnovna škola, roditelji, učenici i lokalna zajednica naročito, promoviraju i provode programe zajedničkog i organizovanog djelovanja i saradnje u borbi protiv zlostavljanja i zloupotrebe djece i mladih, borbi protiv droge, alkoholizma i drugih toksikomanija, pušenja i maloljetničke delikvencije, te svih drugih pojava koje ugrožavaju zdravlje i život učenika.

V. AUTONOMIJA ŠKOLE

Član 30.

U osnovnoj školi je zabranjeno organizovanje i djelovanje političkih stranaka i njihovih podmladaka.

U prostorije osnovne škole je zabranjen pristup i boravak naoružanih lica, bez prethodnog odobrenja direktora škole.

Osnovna škola ima odgovarajući stepen autonomije, u skladu sa važećim propisima, a naročito u pogledu zapošljavanja nastavnog, stručnog i drugog kadra, te slobode rada nastavnika i stručnih saradnika.

Osnovna škola poštuje slobodu nastavnika da izvode nastavu na način koji smatraju odgovarajućim, pri čemu škola mora voditi računa o standardima i održivosti postojećih i primjeni novih oblika i metoda rada u nastavnom procesu.

VI. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD OSNOVNE ŠKOLE

Član 31.

Odgojno-obrazovni rad ostvaruje se na osnovu nastavnog plana i programa za osnovne škole (u daljem tekstu: nastavni plan i program).

Nastavnim planom i programom utvrđuju se ciljevi i zadaci, sadržaj, oblici i postupci odgojno-obrazovnog rada, kao i izvođenje razredne, odnosno predmetne nastave u pojedinim razredima, ili drugi oblici nastave i obezbjeđuje nacionalna ravnopravnost kroz posebne programe za nacionalnu grupu predmeta u osnovnim školama svih oblika svojine.

Osnovna škola organizuje odgojno-obrazovni rad po nastavnom planu i programu koji donosi Ministarstvo, u skladu sa zajedničkim jezgrom nastavnih planova i programa u Bosni i Hercegovini, na projeklog Pedagoškog zavoda, i uz prethodno provedenu javnu raspravu.

Zajedničko jezgro nastavnih planova i programa:

a) osigurava da se u vaspitno-obrazovnom procesu razvija odnos i osjećaj pripadnosti Bosni i Hercegovini;

b) garantira i osigurava kvalitetno obrazovanje i dostizanje zadovoljavajućeg standarda znanja, vještina i sposobnosti za svu djecu;

c) osigurava dosljednost kvaliteta standarda obrazovanja u svim **osnovnim** školama;

d) osigurava primjenu nastavnih planova i programa koji odgovaraju obrazovnim potrebama djece na koju se odnose, te njihovom uzrastu i posebnim interesima sa akcentom na promociju zdravog načina života kao najvećeg interesa učenika, roditelja, nastavnog osoblja i društva;

e) osigurava slobodu kretanja i jednak pristup obrazovanju;

f) garantira ekonomičnost i efikasnost u finansiranju i radu škole.

Sastavni dio nastavnog plana i programa čine i specifični sadržaji, čiji obim ne može biti veći od 30% u odnosu na zajedničko jezgro nastavnih planova i programa.

Specifične sadržaje utvrđuje nastavničko vijeće na prijedlog školskog odbora, osnivača, vijeća roditelja i udruženja građana, nakon pribavljenog mišljenja Pedagoškog zavoda i uz saglasnost Ministarstva.

Broj, vrsta i trajanje fakultativne nastave određuje se godišnjim programom rada škole u skladu sa nastavnim planom i programom i resursima kojima škola raspolaže.

Član 32.

U redovnoj osnovnoj školi realizuje se nastavni plan i program redovne osnovne škole, posebni dodatni program za nadarene učenike, prilagođeni programi za djecu s posebnim potrebama, nastavni plan i program za osnovno muzičko obrazovanje odnosno osnovno baletsko obrazovanje, nastavni plan i program za odrasle, programi fakultativne, dopunske, dodatne nastave, te nastavni planovi i programi raznih vrsta kurseva.

Predmete u okviru fakultativne nastave biraju učenici i roditelji učenika na početku školske godine sa liste koju donosi Ministarstvo i kad se da izjašnjenje o odabranim **predmetima**, fakultativna nastava za datog učenika postaje obavezna.

U specijalnoj osnovnoj školi realizuje se nastavni plan i program za učenike sa smetnjama u psihičkom i fizičkom razvoju.

U osnovnoj muzičkoj školi realizuje se nastavni plan i program za osnovno muzičko obrazovanje i posebni dodatni program za nadarene učenike.

Član 33.

Osnovno muzičko obrazovanje traje šest godina, a osnovno baletsko obrazovanje traje četiri godine.

Pravo na upis u prvi razred paralelne škole iz stava 1. ovog člana učenik stiče nakon završenog trećeg razreda redovne osnovne škole.

Član 34.

Broj učenika u odjeljenju redovne, specijalne i paralelne osnovne škole utvrđuje se Pedagoškim standardima.

U redovnim osnovnim školama koje nemaju status javne ustanove, broj učenika može biti i manji, što utvrđuje školski odbor te škole, uz saglasnost osnivača.

Redovna osnovna škola može organizovati rad kombinovanih odjeljenja od I do IV razreda za istovremeno izvođenje nastave sa više razreda.

Za učenike od V do IX razreda škola može organizovati kursnu nastavu.

Kursna nastava se organizuje za više razreda u jednom odjeljenju, ako u osnovnoj školi nema dovoljan broj učenika za organizovanje odjeljenja jednog razreda.

Osnovna škola može organizovati produženi ili cjelodnevni boravak učenika, u skladu sa Pedagoškim standardima, po programu koji donosi Pedagoški zavod.

Član 35.

Školska godina traje od 1. septembra tekuće do 31. avgusta naredne godine.

Nastava u redovnoj i specijalnoj osnovnoj školi izvodi se po polugodištima i traje 185 radnih dana s tim da se nastavni programski sadržaji planiraju i realizuju u okviru 175 nastavnih dana.

Nastava u završnom razredu škole, iz prethodnog stava ovog člana, traje 170 radnih dana, s tim da se nastavni programski sadržaji planiraju i realizuju u okviru 160 nastavnih dana.

Razlika u broju radnih i nastavnih dana koristi se za realizaciju posebnih programskih sadržaja, obilježavanje državnih i vjerskih praznika, kulturnih, sportskih i drugih aktivnosti škole, utvrđenih godišnjim programom rada.

Školski kalendar za svaku školsku godinu donosi ministar. Školski kalendar se objavljuje u "Službenim novinama Tuzlanskog kantona".

Član 36.

Nastava u prvom polugodištu počinje prvog ponedjeljka u septembru, osim kada ministar, iz određenih opravdanih razloga, donese drugačiju odluku..

Zimski odmor, u skladu sa školskim kalendarom, za učenike redovne i specijalne osnovne škole traje tri sedmice, a ljetnji odmor od završetka drugog polugodišta do početka naredne školske godine.

Osnovna škola može, radi obilježavanja vjerskih praznika, odrediti da se dio zimskog odmora za učenike koristi u toku prvog ili drugog polugodišta.

Član 37.

Osnovna škola organizuje nastavni proces u petodnevnoj radnoj sedmici.

Izuzetno, osnovna škola, u kojoj se nastava izvodi u tri smjene, može uz saglasnost ministra nastavni proces organizirati u šestodnevnoj radnoj sedmici.

Nastavni sat **u redovnoj i paralelnoj** osnovnoj školi traje 45 minuta, a u specijalnoj osnovnoj školi 40 minuta.

Osnovna škola, broj nastavnih sati u toku radne sedmice utvrđuje u sklopu zajedničkih jezgri nastavnih planova i programa, s tim da u toku dana učenici od I do III razreda ne mogu imati više od 4 nastavna sata, učenici od IV do VI razreda više od 5, a učenici od VII do IX razreda više od 6 nastavnih sati redovne nastave.

Učenici od I do III razreda mogu imati sedmično opterećenje do 20 sati, učenici od IV do VI razreda do 25 sati, a učenici od VII do IX razreda mogu imati sedmično opterećenje do 30 sati.

Škola može u okviru jedne subote u toku mjeseca organizirati dodatnu i dopunsku nastavu, rad sekcija i učeničkih organizacija, ukoliko nije moguće te aktivnosti organizirati u okviru petodnevnog radnog sedmice.

Član 38.

Osnovna škola dužna je da u toku školske godine ostvari nastavni plan i program, odnosno godišnji fond nastavnih sati.

Ako se utvrdi da osnovna škola nije ostvarila u okviru predviđenog broja nastavnih dana godišnji fond nastavnih sati, mora produžiti nastavu dok se ne ostvari godišnji fond nastavnih sati.

Član 39.

Osnovna škola ne smije prekidati odgojno-obrazovni rad u toku polugodišta, odnosno školske godine, izuzev uslijed elementarnih nepogoda, epidemije zarazne bolesti i drugih posebno opravdanih razloga, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva.

Ministarstvo može odobriti, u zavisnosti od klimatskih ili drugih uslova, produžetak zimskog odmora najduže jednu radnu sedmicu, s tim da u toku školske godine bude ostvaren godišnji fond nastavnih sati, predviđen nastavnim planom i programom i realizovani programski sadržaji.

Završetak prvog polugodišta i trajanje zimskog odmora za učenike osnovnih škola na području Kantona je, u pravilu istovremeno i reguliše se školskim kalendarom.

Član 40.

Odgojno-obrazovni rad u osnovnoj školi realizuje se u skladu sa nastavnim planom i programom i na osnovu godišnjeg programa rada osnovne škole (u daljem tekstu: godišnji program).

Godišnjim programom utvrđuju se nastavne obaveze, rad na profesionalnoj orijentaciji učenika, slobodne aktivnosti učenika, oblici, sadržaji, obim i raspored odgojno-obrazovnog rada i druge aktivnosti u osnovnoj školi. Godišnji program se sačinjava po jedinstvenoj metodologiji koju utvrđuje Pedagoški zavod.

Prijedlog godišnjeg programa škole utvrđuje Nastavničko vijeće osnovne škole (u daljem tekstu: Nastavničko vijeće), a donosi školski odbor, i dostavlja Ministarstvu i Pedagoškom zavodu najkasnije do 1. oktobra za tekuću školsku godinu.

Izvještaj o radu i izvještaj o realizaciji godišnjeg programa rada, škola dostavlja Ministarstvu i Pedagoškom zavodu.

Izvještaj o uspjehu u učenju i vladanju, škola je dužna dostaviti Pedagoškom zavodu i osnivaču na kraju prvog polugodišta i na kraju školske godine.

Slobodne aktivnosti učenika

Član 41.

U osnovnoj školi organiziraju se slobodne aktivnosti učenika radi razvijanja i produbljanja njihovih stvaralačkih sposobnosti i stjecanja pozitivnih navika i vještina.

Zadaci i programski sadržaji slobodnih aktivnosti utvrđuju se odgojno-obrazovnim programom i godišnjim programom u skladu sa Pedagoškim standardima.

Slobodne aktivnosti učenika ostvaruju se preko društava, sekcija, klubova, družina, grupa, učeničkih zadruga i drugih oblika na principu dobrovoljnosti učenika.

Osnovna škola može organizovati manifestaciju koja nije utvrđena godišnjim programom rada, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Škole su dužne preduzeti sve mjere u cilju sprečavanja diskriminacije po osnovu spola, a radi obezbjeđenja jednakih mogućnosti za pristup slobodnim aktivnostima.

Član 42.

Izleti, posjete, ekskurzije, logorovanja, društveno-korisni rad, škola u prirodi i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada predviđeni godišnjim programom, organizuju se i izvode u okviru radnih dana, u skladu sa Načelima koje donosi ministar na prijedlog Pedagoškog zavoda.

Eksperimentalne škole

Član 43.

Radi uvođenja novih oblika i sadržaja rada na prijedlog Pedagoškog zavoda, Ministarstvo može jednu, ili više osnovnih škola, proglasiti eksperimentalnom ili osnovati eksperimentalnu osnovnu školu.

Za eksperimentalnu školu može se odobriti odstupanje od odredbi ovog zakona o primjeni nastavne norme, dnevnog i sedmičnog opterećenja učenika časovima, način vrednovanja i ocjenjivanja znanja učenika, obrazovanja odjeljenja i primjene nastavnog plana i programa.

Osnivanje i rad eksperimentalne osnovne škole i proglašavanje postojećih škola eksperimentalnim, uređuje se bližim propisom koji donosi ministar.

Član 44.

Na prijedlog nastavničkih škola i fakulteta ministar određuje osnovne škole za izvođenje pedagoške i metodičke prakse studenata i učenika srednjih škola sa pedagoškim usmjerenjem.

Nastavničke škole i fakulteti s osnovnom školom u kojoj se realizira pedagoška i metodička praksa zaključuju ugovor kojim se regulišu međusobna prava i obaveze.

Obavljanje pedagoške i metodičke prakse iz stava 1. ovog člana, uređuju se posebnim propisom koji donosi ministar.

Član 45.

Osnovna škola, u nastavnom procesu koristi školske udžbenike i nastavna sredstva koje odobrava Ministarstvo, uz prethodno pribavljenu saglasnost Agencije za nastavne planove i programe.

Školski udžbenik je osnovno nastavno sredstvo koje obuhvata sadržaje iz nastavnog plana i programa i koji je urađen u skladu sa koncepcijom udžbenika.

U osnovnoj školi pored udžbenika, koristi se zbirka zadataka, priručnik, radna sveska i druga literatura, koja zamjenjuje udžbenik, a koja je izrađena u skladu sa koncepcijom školskog udžbenika.

Novi nastavni plan i program ne može se primijeniti ako nisu obezbijedeni odgovarajući udžbenici: novi, adaptirani, preuzeti ili prevedeni.

Osnovna škola u svom sastavu ima biblioteku ili ima pristup javnoj biblioteci.

VII. UČENICI

Član 46.

Upis učenika u redovnu osnovnu školu obavlja se na osnovu spiska školskih obveznika i izvoda iz matične knjige rođenih.

Spiskove školskih obveznika dostavlja, **po službenoj dužnosti**, nadležni organ općine osnovnim školama prema školskom području do 15. aprila tekuće godine, na zahtjev direktora osnovne škole.

Upis učenika sa smetnjama i poteškoćama u razvoju, u redovne škole, vrši se na osnovu nalaza i mišljenja Komisije za ocjenjivanje sposobnosti djece. Rješenje o kategorizaciji djeteta donosi služba socijalne zaštite u općini, a odluku o upisu djece sa poteškoćama u razvoju donosi Komisija sastavljena od pedagoga i nastavnika škole.

Upis u redovnu osnovnu školu vrši se tokom mjeseca aprila, upis učenika u specijalnu osnovnu školu vrši se u periodu od maja do septembra tekuće godine, upis u osnovnu muzičku školu i osnovnu baletsku školu vrši se u mjesecu maju, a upis odraslih polaznika u redovnu osnovnu školu vrši se najkasnije deset dana prije početka nastave za odrasle.

Redovna osnovna škola dužna je osnivaču i Pedagoškom zavodu podnijeti izvještaj o upisu do 30. juna tekuće godine.

Član 47.

Ocjenu sposobnosti djece pri upisu u redovnu osnovnu školu obavlja komisija sastavljena od pedagoga ili psihologa i nastavnika škole.

Komisiju iz prethodnog stava imenuje Nastavničko vijeće.

Broj učenika sa posebnim obrazovnim potrebama u odjeljenju redovne osnovne škole utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Obrazovanje djece sa posebnim potrebama

Član 48.

Obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama je od prioritarnog javnog interesa i sastavni je dio jedinstvenog obrazovnog sistema.

Obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama organizira se i provodi u skladu s ovim Zakonom.

Osnovni cilj obrazovanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama je da se svim učenicima daju iste mogućnosti učešća i uživanja koristi od obrazovanja i učešća u društvu, na način koji se zasniva na principu najboljeg interesa djeteta, u skladu sa članom 46 stav 3, ovog Zakona.

Obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama odvija se u redovnim osnovnim školama, na osnovu principa integritanog obrazovanja, što znači da svi učenici, uključujući i učenike sa posebnim potrebama, imaju pravo da budu u redovnom razredu, a da je što je moguće više obrazovanje djece iz stava 1. ovog člana integralni dio obrazovnih aktivnosti u razredu.

Obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u redovnoj osnovnoj školi može se realizirati u manjim grupama u školi, ili kroz pojedinačni rad sa nastavnikom-specijalistom (**defektologom odgovarajućeg usmjerenja**), na prijedlog Komisije iz člana 46. stav 3. ovog zakona i uz saglasnost Ministarstva.

Specijalna osnovna škola može biti organizirana i u sastavu odgojno-obrazovnog Zavoda u čijoj se djelatnosti, pored osnovnog odgoja i obrazovanja, realizuju i programi drugih nivoa obrazovanja, dijagnostički postupci, razvrstavanje i rana rehabilitacija djece sa smetnjama u razvoju. Za učenike koji osnovni odgoj i obrazovanje stječu u specijalnoj osnovnoj školi može biti organizovan i cjelodnevni boravak.

U prvi razred specijalne osnovne škole može se upisati školski obveznik do navršanih devet godina života, na osnovu mišljenja komisije iz člana 47. ovog Zakona.

Uz obučavanje učenika i unapređivanje njihovih sposobnosti, da bi se što prije vratili u školu kojoj njihovo područje stanovanja gravitira, specijalne škole odgovorne su i za obučavanje nastavnika za rad sa djecom sa posebnim potrebama, i obučavanje i informiranje roditelja učenika sa posebnim potrebama, u cilju povratka i zadržavanja učenika u redovnoj školi kojoj gravitira njihovo područje stanovanja.

Član 49.

Kada u toku školovanja u razvoju učenika nastupe promjene koje zahtijevaju prijelaz iz specijalne u redovnu ili iz redovne u specijalnu osnovnu školu, škola će **bez odlaganja** uputiti učenika Komisiji za ocjenjivanje sposobnosti djece sa posebnim obrazovnim potrebama.

Na osnovu nalaza i mišljenja Komisije iz prethodnog stava ovog člana, učenik se upisuje u odgovarajuću osnovnu školu, o čemu se obavještava Ministarstvo.

Član 50.

Učenici sa posebnim obrazovnim potrebama imaju pravo na trajanje školovanja kako je propisano članom 6. ovog zakona.

Škola je odgovorna za omogućavanje stjecanja osnovnog obrazovanja učenika sa posebnim obrazovnim potrebama.

Ustanovljenje i opis posebnih obrazovnih potreba, cilj i opći plan zadovoljenja obrazovnih potreba utvrđuje škola u saradnji sa roditeljima učenika.

Škola može, uz prethodnu saglasnost Ministarstva angažovati nastavnike i stručne saradnike radi realizacije posebnih programa osnovnog obrazovanja učenika sa posebnim obrazovnim potrebama.

Učenici sa posebnim obrazovnim potrebama u skladu sa stavom 3. ovog člana imaju pravo na individualni nastavni plan i program, kojim se utvrđuju aktivnosti i ciljevi obrazovnih potreba učenika.

Roditelji svakog polugodišta dobijaju pismeni izvještaj, kojim se opisuju postignuti rezultati učenika u odnosu na ciljeve iz plana zadovoljenja obrazovnih potreba.

Član 51.

Ustanove koje obrazuju djecu sa posebnim obrazovnim potrebama imaju pravo na posebna budžetska sredstva da bi se pokrili troškovi posebnog programa ili da bi se školsko okruženje prilagodilo fizičkim potrebama učenika.

Član 52.

U realizaciji posebnih programa iz člana 48. ovog zakona redovna škola može ostvariti saradnju sa specijalnom školom radi edukacije nastavnika putem seminara, obuke na radnom mjestu u kraćim ili dužim periodima, pojedinačnim instrukcijama i drugim aktivnostima koje za cilj imaju da pomognu redovnim školama u obrazovanju učenika sa posebnim obrazovnim potrebama.

Osnovno obrazovanje odraslih

Član 53.

Lica starija od 15 godina koja ne pohađaju redovno osnovu školu (u daljem tekstu: odrasli) mogu osnovno obrazovanje stjecati po nastavnom planu i programu za odrasle.

Nastavni plan i program za odrasle donosi Ministarstvo uz saglasnost Agencije za nastavne planove i programe.

Nastavnim planom i programom za odrasle utvrđuju se ciljevi, zadaci, sadržaj i trajanje obrazovanja, sedmični i godišnji fond časova i drugi oblici obrazovnog rada, kao i način i oblik izvođenja nastave.

Osnovno obrazovanje odrasli mogu steći pohađanjem nastave ili polaganjem ispita.

Vrijeme upisa ili prijave za ispite određuje Školski odbor.

Redovna osnovna škola podnosi osnivaču izvještaj o upisu odraslih najkasnije deset dana nakon početka nastave.

Finansijska sredstva potrebna za održavanje nastave i polaganje ispita osiguravaju kandidati koji stižu obrazovanje ili drugo pravno ili fizičko lice za čije potrebe se vrši obrazovanje, u skladu sa propisima koje donosi ministar.

O završenim pojedinim razredima i završenom osnovnom obrazovanju osnovna škola izdaje svjedodžbu.

Praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje rezultata rada učenika

Član 54.

Osnovna škola je odgovorna da se praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika vrši kontinuirano, u toku cijele školske godine.

Ocjenjivanje je javno. Prilikom ocjenjivanja uz brožčanu ocjenu se upisuje i datum.

Ocjene su brožčane i opisne.

Brožčane ocjene iz predmeta su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Agencija za standarde i ocjenjivanje u obrazovanju propisuje standarde uspjeha učenika i ocjenjivanje postignutih rezultata.

Bliže propise o napredovanju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika donosi ministar.

Član 55.

Opći uspjeh učenika i rezultati postignuća učenika iz nastavnih predmeta utvrđuju se na kraju svakog polugodišta.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na osnovu zaključenih ocjena iz nastavnih predmeta.

Zaključnu ocjenu u razrednoj nastavi utvrđuje nastavnik razredne nastave.

Zaključne ocjene u predmetnoj nastavi utvrđuje Razredno vijeće na prijedlog predmetnog nastavnika.

Ocjena iz fakultativne nastave ne ulazi u opći uspjeh učenika.

Nastavničko vijeće sredinom oba polugodišta analizira realizaciju nastavnog plana i programa, s osvrtom na postignuća učenika i kontinuitet u ocjenjivanju.

Zaključne ocjene na kraju drugog polugodišta u muzičkoj školi utvrđuje komisija koju obrazuje Nastavničko vijeće.

Nastavničko vijeće po okončanju prvog polugodišta i na kraju školske godine analizira rad i rezultate rada učenika, odjeljenja, razrednih vijeća, nastavnika i škole u cjelini.

Član 56.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na osnovu prosjeka prolaznih ocjena iz svih predmeta, iz kojih su ocjene brožčane.

Učenik je sa uspjehom završio razred:

- odličan (5) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 4,50

- vrlo dobar (4) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 3,50

- dobar (3) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,50
- dovoljan (2) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,00, a nema nedovoljnih ocjena.

Učenik koji ima jednu ili više nedovoljnih ocjena utvrđuje se opšti uspjeh nedovoljan.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se aritmetičkom sredinom svih nastavnih predmeta izračunatom na dvije decimale.

Na osnovu opšteg uspjeha utvrđuje se redoslijed uspjeha učenika u odjeljenju, razredu i školi.

Učenik, koji završi osnovu školu po najsloženijem programu i ima najbolji opšti uspjeh, proglašava se učenikom generacije škole.

Kriterije za proglašenje učenika generacije iz stava 6. ovog člana, donosi ministar.

Član 57.

Kada učenik duže vrijeme ne pohađa nastavu zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga, može polaganjem ispita ili drugim oblikom nastavnog rada nadoknaditi izgubljeno vrijeme i steći osnovno obrazovanje u redovnom roku.

Razredni ispiti za učenike se organizuju ako je učenik izostao više od jedne polovine planiranih časova u drugom polugodištu.

Nastavničko vijeće, u svakom konkretnom slučaju, cijeni opravdanost razloga nepohađanja nastave i donosi odluku o polaganju ispita.

Član 58.

Učenik od I do V razreda koji na kraju školske godine ima jednu nedovoljnu ocjenu, može nastaviti obrazovanje u narednom razredu, uz saglasnost razrednog vijeća i roditelja.

Ukoliko učenik iz stava 1. ovog člana sa uspjehom završi naredni razred, smatra se da je savladao i gradivo prethodnog razreda, a u protivnom, učenik ponavlja posljednji pohađani razred.

Učenik V razreda koji na kraju godine ima dvije nedovoljne ocjene i učenik od VI do IX razreda koji na kraju školske godine ima jednu ili dvije nedovoljne ocjene upućuje se na popravni ispit.

Učenik koji na kraju drugog polugodišta ima tri i više nedovoljnih ocjena upućuje se da ponovi razred.

Učenik može zadržati status redovnog učenika do navršene 18. godine života.

U slučaju neprimjernog odnosa prema učenju, nastavnicima, drugim učenicima, te školskoj imovini, učenik može, po odluci Nastavničkog vijeća, izgubiti status redovnog učenika osnovne škole kada navršši 15. godina života.

Član 59.

Polaganje popravnih, dopunskih i razrednih ispita u osnovnoj školi vrši se pred komisijom koju obrazuje Nastavničko vijeće.

U slučaju nepravilno provedenih ispita Nastavničko vijeće može ispit poništiti.

Bliže propise o organizovanju, načinu polaganja popravnih, dopunskih i razrednih ispita donosi ministar.

Član 60.

Roditelj, odnosno staratelj učenika ima pravo prigovora na utvrđenu ocjenu ili opšti uspjeh na kraju drugog polugodišta, odnosno na kraju školske godine.

Prigovor se podnosi Nastavničkom vijeću u roku od tri dana od dana saopštavanja uspjeha učenika, učeniku, roditelju ili staratelju učenika.

Nastavničko vijeće u roku od tri dana odlučuje o prigovoru iz prethodnog stava.

Kada Nastavničko vijeće usvoji prigovor, obrazovat će komisiju koja će provjeriti znanje učenika u roku od dva dana.

Ocjena komisije je konačna.

Prigovorom se može zahtijevati izuzeće predmetnog nastavnika iz komisije za provjeru znanja.

Član 61.

Učenik koji pokazuje izuzetne sposobnosti i ima odličan uspjeh, može u toku jedne školske godine završiti dva razreda, pod uslovom i na način utvrđen Pravilima škole.

Škola će, u skladu sa Pravilima škole, učenicima koji su proglašeni perspektivnim i vrhunskim sportistima i nadarenim učenicima s vrhunskim rezultatima na kantonalnom, federalnom, državnom ili međunarodnom takmičenju odobriti odsustvovanje s nastave radi pripremanja i učešća na takmičenjima.

Učenicima iz prethodnog stava škola će omogućiti da putem instruktivno-konsultativne nastave i polaganjem ispita u toku školske godine završe odgovarajući razred.

Član 62.

U osnovnoj školi ocjenjuje se vladanje učenika.

Ocjene iz vladanju su: primjerno, vrlo dobro, dobro, zadovoljava i loše.

Ocjenu iz vladanja u razrednoj nastavi utvrđuje nastavnik razredne nastave, a u predmetnoj nastavi odjeljensko vijeće na prijedlog razrednika.

Član 63.

Učeniku, koji u toku osmogodišnjeg odnosno devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja i odgoja po nastavnom planu i programu postigne, pored odličnog uspjeha iz svih nastavnih predmeta i primjernog vladanja, vrhunske rezultate, izdaje se posebna diploma za postignute rezultate.

Nastavni plan i program podrazumljeva program redovne nastave u kojem je postignut odličan uspjeh iz svih nastavnih predmeta i primjerno vladanje u svim razredima osnovne škole, program dodatne nastave, program slobodnih aktivnosti kao i postignuti značajni rezultati na takmičenjima, smotrama i drugim vannastavnim aktivnostima.

Obrazac posebne diplome iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Član 64.

Ako učenik iz zdravstvenih razloga ne može učestvovati u nekoj fizičkoj aktivnosti ili vježbi, ili ako bi takva vježba mogla ugroziti njegovu zdravlje, učenik će biti privremeno ili trajno oslobođen od takvih aktivnosti. Ocjena koju postigne učenik iz sadržaja od kojih nije oslobođen služi kao osnov za utvrđivanje ocjene iz tog predmeta.

Odluku o oslobađanju učenika od određenih aktivnosti na period duži od dvije sedmice donijet će Nastavničko vijeće, na preporuku nadležne zdravstvene ustanove.

Član 65.

Škole, zajedno sa ustanovama za socijalnu zaštitu, prate socijalne probleme među učenicima i poduzimaju mjere u cilju osiguravanja da svaki učenik dobije pomoć i savjet potreban za prevazilaženje takvih problema.

Dijete koje stanuje u ustanovi za socijalnu zaštitu pohada školu koja je najbliža toj ustanovi.

Pedagoška dokumentacija i evidencija i javne isprave

Član 66.

Osnovna škola je obavezna voditi dokumentaciju i evidenciju o odgojno-obrazovnoj djelatnosti: matičnu knjigu, registar uz matičnu knjigu, ljetopis škole, zapisnike Nastavničkog vijeća i drugu dokumentaciju te evidenciju utvrđenu ovim Zakonom.

Osnovna škola podatke u dokumentaciji i evidenciji razvrstava i po spolu.

Bliže propise o načinu vođenja dokumentacije i evidencije u osnovnoj školi donosi ministar.

Član 67.

Osnovna škola učeniku na početku školovanja izdaje učeničku knjižicu.

Učenička knjižica je javna isprava kojom se u toku osnovnog odgoja i obrazovanja dokazuje status učenika osnovne škole.

Član 68.

O završenom osnovnom obrazovanju po odgovarajućem nastavnom planu i programu, učeniku se izdaje svjedodžba.

Uz svjedodžbu škola izdaje uvjerenje o završenom V, VI, VII i VIII razredu osnovne škole, te list profesionalne orijentacije.

Škola, učeniku sa posebnim obrazovanim potrebama, uz uvjerenja i svjedodžbe sa ocjenama, izdaje i pismeni godišnji izvještaj koji opisuje postignute rezultate učenika u odnosu na ciljeve iz plana.

Član 69.

Radi podsticanja na što kvalitetniji uspjeh u odgojno-obrazovnom radu, učeniku se dodjeljuju pohvale i nagrade pod uslovima i na način utvrđen pravilima škole.

Odgojno-disciplinske mjere

Član 70.

Učeniku koji se neprimjerno odnosi prema učenju, nastavnicima, drugim učenicima uključujući i diskriminaciju na osnovu spola i spolne orijentacije, seksualno uznemiravanje drugih učenika, te neprimjeren odnos prema slobodnim aktivnostima i školskoj imovini, mogu se izreći odgojno-disciplinske mjere.

Odgojno-disciplinske mjere su:

- ukor razrednika,
- ukor razrednog vijeća,
- ukor direktora,
- ukor Nastavničkog vijeća i premještaj u drugo odjeljenje iste škole i
- premještaj u drugu najbližu osnovnu školu na području iste općine.

Izrečena odgojno-disciplinska mjera povlači snižavanje ocjene iz vladanja.

Odgojno-disciplinska mjera vrijedi za školsku godinu u kojoj je izrečena, a može se u toku školske godine ublažiti ili ukinuti.

Bliži propis o povredama discipline, postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti učenika, naknadi pričinjene materijalne štete, trajanju izrečene odgojno-disciplinske mjere, ublažavanju i ukidanju, te posljedičnom odnosu na ocjene iz vladanja učenika donosi ministar.

VIII. NASTAVNICI, STRUČNI SARADNICI I SARADNICI

Član 71.

Poslove odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi obavljaju nastavnici (profesori, nastavnici razredne i nastavnici predmetne nastave), stručni saradnici i saradnici.

Primarni zadatak nastavnika u osnovnoj školi je odgoj i obrazovanje učenika prema savremenim pedagoškim kriterijima, u okviru utvrđenog nastavnog plana i programa, uvažavajući slobodu pedagoškog rada, principe demokratičnosti i ljudskih prava.

Nastavnim planom i programom, u zavisnosti od vrste osnovne škole, utvrđuje se odgovarajući profil i stručna sprema nastavnika razredne i predmetne nastave i stručnog saradnika.

Nastavnik razredne nastave koji izvodi nastavu od I-IV razreda ima visoku ili višu stručnu spremu i položen stručni ispit.

Nastavnik predmetne nastave koji izvodi nastavu od V-IX razreda ima visoku ili višu stručnu spremu i položen stručni ispit.

Nastavnici u specijalnim odjeljenjima pri osnovnoj školi i u specijalnoj osnovnoj školi su i defektolozi.

Stručni saradnici u osnovnoj školi su: pedagog, psiholog, pedagog-psiholog, defektolog, , socijalni radnik i bibliotekar.

Broj stručnih saradnika, profil i stručna sprema kao i uvjeti obavljanja njihovih poslova u osnovnoj školi utvrđuje se Pedagoškim standardima

Član 72.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici biraju se na osnovu konkursa, koji raspisuje školski odbor.

Izuzetno, lica iz prethodnog stava, mogu se primiti u radni odnos na određeno ili neodređeno vrijeme bez konkursa:

- kada je prestala potreba za radom zaposlenika koji je zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme u drugoj školi (preuzimanje tehnološkog viška).
- ukoliko se po okončanju konkursne procedure ne bude mogao izabrati kandidat koji ispunjava uslove za izvođenje odgojno obrazovnog rada određenog predmeta škola može primiti na određeni period, ne duži od 90 dana, lice koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom.
- radi zamjene odsutnog zaposlenika, škola može primiti lice odgovarajućeg profila i stručne spreme do 90 dana.

Izuzetno, ako se po okončanju konkursa ne bude mogao izabrati kandidat u skladu sa stavom 2. ovog člana, direktor škole može, angažovati lice na poslove instruktivne nastave za pripremanje učenika za polaganje razrednog ispita.

Angažovanje lica iz prethodnog stava se vrši u svojstvu zaposlenika na određeno vrijeme odnosno na period do kraja polugodišta, u skladu sa kriterijima koje donosi ministar.

Zabranjena je diskriminacija po osnovu spola u radu osnovne škole a posebno:

- neprimjenjivanje jednake plaće i drugih naknada za isti rad, odnosno za rad jednake vrijednosti;
- onemogućavanje napredovanja u poslu pod jednakim uslovima;
- onemogućavanje jednakih uslova za obrazovanje, osposobljavanje i stručno usavršavanje;
- neravnomjerna prilagođenost radnih i pomoćnih prostorija i opreme potrebama zaposlenika oba spola;
- svaka druga radnja ili djelo koje predstavlja neki oblik direktne ili indirektno diskriminacije utvrđene Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovine

Član 73.

Osnovna škola je obavezna osigurati da zaposlenici osnovne škole izvrše ljekarski pregled najkasnije do 30. septembra tekuće školske godine.

Troškovi ljekarskog pregleda padaju na teret Budžeta **Tuzlanskog Kantona (u daljem tekstu: Budžeta Kantona)**, a odluku o visini troškova donosi Vlada na prijedlog resornog Ministarstva.

Lica koja boluju od zarazne ili duševne bolesti ne mogu raditi u osnovnoj školi.

Lice koje je pravosnažnom presudom osuđeno za kazneno djelo koje, obzirom na prirodu kaznenog djela, to lice čini nepodobnim za rad s djecom neće biti izabrano za nastavnika odnosno zaposlenika škole.

Zaposlenici osnovne škole koji na osnovu spola vrše diskriminaciju, odnosno nasilje, uznemiravanje i seksualno zlostavljanje podliježu kaznenim odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Ako se u toku školske godine ustanovi da je nastavnik obolio od zarazne ili duševne bolesti ili ima ozbiljne psihičke poremećaje, utvrđene od strane nadležne zdravstvene ustanove, biće oslobođen izvođenja nastave, odnosno obavljanja poslova koji podrazumijevaju rad sa djecom.

Član 74.

Pravilima osnovne škole utvrđuje se raspored radnog vremena nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u okviru 40-satne radne sedmice i korištenje godišnjeg odmora u skladu sa Pedagoškim standardima.

Osnovna škola je obavezna osigurati da nastavnik u okviru 40-satne radne sedmice može imati najviše 25 nastavnih sati svih vrsta i oblika neposrednog odgojno-obrazovnog rada koji se ostvaruju u osnovnoj školi.

Izuzetno, nastavnik može, po pismenom nalogu direktora škole raditi duže od punog radnog vremena (prekovremeni rad) do 6 nastavnih sati sedmično.

Norma nastavnih sati u nastavi utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Član 75.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici, u pravilu, koriste godišnji odmor u toku ljetnog odmora učenika, u trajanju **od 30 do 40 dana u skladu sa odredbama Zakona o radu, ovog Zakona i Kolektivnog ugovora.**

Subota se uračunava u godišnji odmor.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici koji zbog bolovanja i drugih opravdanih razloga ne iskoriste godišnji odmor u toku ljetnog odmora, **moгу koristiti godišnji odmor u trajanju do 30 dana najkasnije do 30. juna naredne godine.**

Dužina trajanja godišnjeg odmora nastavnika, stručnih saradnika i saradnika bliže se uređuje Pravilnikom o radu škole.

Član 76.

Nastavnici imaju pravo i obavezu da se pripremaju za organizaciju i obavljanje neposrednog odgojno-obrazovnog rada, praćenje, podsticanje i pomaganje razvoja učenika, stručno usavršavanje i izvršavanje drugih zadataka, utvrđenih ovim Zakonom i Pravilima osnovne škole.

Član 77.

Lice, angažovano u školi na poslove nastavnika, stručnog saradnika i saradnika obavezno je u roku od jedne godine od dana angažovanja položiti stručni ispit.

Stručno osposobljavanje za samostalan odgojno-obrazovni rad lica iz stava 1. ovog člana traje 9 mjeseci, a stručni ispit dužan je položiti u roku od 3. mjeseca od dana sticanja uslova za polaganje stručnog ispita.

Stručni ispit polaže se pred stručnom komisijom koju imenuje ministar.

Program stručnog ispita, imenovanje i sastav komisije, način polaganja i izdavanje uvjerenja o položenom stručnom ispitu i vođenju evidencije o stručnom usavršavanju regulišu se bližim propisom koji donosi ministar.

Član 78.

Verifikovanje nastave nastavnika, stručnog saradnika i saradnika za vrijeme obavljanja odgojno-obrazovnog rada prije položenog stručnog ispita, vrši mentor.

Do momenta sticanja uslova za samostalan odgojno-obrazovni rad nastavnik, stručni saradnik i saradnik radi po instrukcijama i pod nadzorom mentora.

Član 79.

Osnovna škola je obavezna da osigura da se nastavnici, stručni saradnici i saradnici ocjenjuju se svake godine. Ocjena rada nastavnika, stručnog saradnika i saradnika temelji se na kvalitetu i rezultatima samostalnog izvršavanja poslova i zadataka, odgovornosti u radu i radnoj disciplini, blagovremenosti i urednosti u izvršavanju poslova, mišljenju Vijeća roditelja i Vijeća učenika, te angažovanju na osavremenjavanju obrazovno-odgojnog procesa u osnovnoj školi.

Nastavnik, stručni saradnik i saradnik koji za svoj rad dva puta uzastopno bude ocijenjen nezadovoljavajućom ocjenom gubi pravo na dalji rad u nastavi.

Osnovna škola je dužna da na osnovu rezultata ocjenjivanja rada, nastavniku, stručnom saradniku i saradniku omogući stjecanje višeg stručnog zvanja pod odgovarajućim uslovima.

Osnovna zvanja nastavnika, stručnih saradnika i saradnika su: nastavnik, profesor, stručni saradnik i saradnik.

Viša stručna zvanja su: nastavnik mentor, nastavnik savjetnik, profesor mentor, profesor savjetnik, viši stručni saradnik, stručni savjetnik i viši saradnik.

Stručno usavršavanje nastavnika, stručnih saradnika i saradnika, postupak ocjenjivanja rada, stjecanje viših stručnih zvanja i vođenje dokumentacije, bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Član 80.

Nastavnik može izgubiti pravo na dalji rad u nastavi ako nastavničko vijeće, Pedagoški zavod ili inspekcija za obrazovanje, utvrde da nastavnik ne izvršava svoje obaveze u skladu sa nastavnim planom i programom, ovim Zakonom, drugim propisima i pravilima škole.

Lice iz prethodnog stava ovog člana može uputiti zahtjev ministru za povratak u nastavu. Ministar može dozvoliti povratak tog lica u nastavu uzevši u obzir relevantne činjenice navedene u zahtjevu.

Član 81.

U slučaju prestanka prava nastavnika da obavlja neposredno odgojno-obrazovni rad u osnovnoj školi, nastavnik se može rasporediti na druge poslove, odnosno radne zadatke koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi.

Kada nastavnik kome je prestalo pravo da izvodi nastavu ne bude raspoređen na druge poslove ili ne zasnjuje radni odnos u drugoj odgojno-obrazovnoj ustanovi ili kod drugog pravnog lica ili na drugi način ne osigura zaposlenje, otkazuje se ugovor o radu, s tim da ima pravo na otkazni rok u skladu sa Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom za djelatnost osnovnog obrazovanja.

IX. STRUČNI NADZOR I NADZOR NAD ZAKONITOŠĆU RADA

Član 82.

Stručni nadzor se vrši nad radom, organizacijom, izvođenjem nastave i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada, radom nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u svim osnovnim školama radi kontinuiranog unapređenja odgojno-obrazovnog rada, a u cilju provjere da li učenici dostižu standarde uspjeha koje utvrdi Agencija za standarde i ocjenjivanje.

Stručni nadzor, pored ostalog, obuhvata:

- praćenje primjene nastavnih planova i programa, odnosno ciljeva i zadataka, sadržaja, obima, oblika, metoda i postupaka odgojno-obrazovnog rada,
- praćenje rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u nastavi, kao i rada direktora osnovne škole,
- pružanje stručne pomoći u planiranju, programiranju i organizovanju odgojno-obrazovnog rada,

Osnovna škola dužna je omogućiti nesmetano obavljanje stručnog nadzora i uvid u dokumentaciju i evidenciju koja se vodi u školi.

Član 83.

Stručni nadzor vrši Pedagoški zavod.

Pedagoški zavod u okviru svoje djelatnosti obavlja sljedeće poslove:

- izrada standarda i normativa za osnovne škole i praćenje nivoa postignuća učenika;
- kreiranje prijedloga nastavnih planova i programa i praćenje implementacije;
- kontinuirano pedagoško i stručno usavršavanje nastavnika i stručnih saradnika;
- stvaranje baze podataka u cilju evaulacije obrazovnog procesa;
- određivanje potreba i koncepcije udžbeničke literature i indikatora kvaliteta izvođenja;
- izrada programa obrazovanja odraslih;
- poboljšanje nastavne prakse i uvođenje inovacija u nastavni proces;
- uvođenje metoda inkluzije u osnovne škole
- vrši druge poslove u skladu sa zakonom i općim aktima Ministarstva i Pedagoškog zavoda.

Član 84.

O obavljenom stručnom nadzoru, Ministarstvu i Nastavničkom vijeću podnosi se izvještaj, koji utiče na ocjenjivanje rada i napredovanje nastavnika, stručnog saradnika i saradnika.

Bliži propis o vršenju stručnog nadzora donosi ministar.

Član 85.

Nadzor nad zakonitošću rada i inspeksijski nadzor nad radom ustanova iz oblasti osnovnog odgoja i obrazovanja vrši Ministarstvo.

X. ŠKOLSKI ORGANI I TIJELA

Školski odbor

Član 86.

Organ upravljanja u osnovnoj školi je školski odbor, a organ rukovođenja je direktor osnovne škole.

Član 87.

Osnovnom školom upravlja Školski odbor koji broji pet članova.

Članove Školskog odbora osnovne škole imenuje osnivač.

Dva člana školskog odbora imenuju se iz reda nastavnika i stručnih saradnika **škole**, dva člana iz reda roditelja i staratelja učenika **koji nemaju status zaposlenika škole**, a jedan član je predstavnik osnivača.

Direktor i pomoćnik direktora osnovne škole ne mogu biti imenovani u školski odbor osnovne škole.

Sastav školskog odbora mora odražavati nacionalnu strukturu učenika i roditelja, školskog osoblja i lokalne zajednice, onako kako ona izgleda u momentu imenovanja školskog odbora.

Školski odbor u pravilu će odražavati ravnopravnu zastupljenost spolova.

Članove školskog odbora osnovne škole, čiji je osnivač Skupština Kantona, imenuje i razrješava u ime osnivača Vlada Kantona.

Članovi školskog odbora imenuju se na period od četiri godine.

Po isteku ovog perioda isto lice može biti ponovo imenovano za člana školskog odbora.

Vršenje dužnosti člana školskog odbora je dobrovoljno i bez naknade.

Osnivač, odnosno ministar, može razriješiti člana školskog odbora osnovne škole i prije vremena na koje je imenovan ako utvrdi da je odgovoran za neuspješan i nezakonit rad osnovne škole, na njegov lični zahtjev i u drugim slučajevima predviđenim pravilima škole.

Član 88.

Školski odbor, pored poslova utvrđenih u ovom zakonu, obavlja i slijedeće poslove:

- utvrđuje potrebu za prijemom zaposlenika u radni odnos,
- odlučuje o prestanku prava nastavnika, stručnih saradnika i saradnika na dalji odgojno-obrazovni rad,
- odlučuje o prigovorima na odluke direktora o prijemu u radni odnos,
- odlučuje o prigovorima zaposlenika na odluke direktora o pravima i obavezama iz radnog odnosa,
- razmatra izvještaj direktora osnovne škole o upisu učenika u prvi razred osnovne škole,
- donosi finansijski plan i usvaja godišnji obračun,
- razmatra ostvarivanje godišnjeg programa rada i realizaciju nastavnog plana i programa,
- usvaja izvještaje o finansijskom poslovanju,
- usmjerava, kontroliše i ocjenjuje rad direktora,
- odlučuje o prigovoru roditelja, odnosno staratelja učenika na rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika,
- odlučuje, na prijedlog Nastavničkog vijeća i direktora osnovne škole, o prigovorima nastavnika i stručnih saradnika izjavljenim na ocjenu o radu,
- razmatra prijedloge i preporuke Nastavničkog vijeća,
- donosi akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji i druge opće akte škole,
- rješava pitanja odnosa sa osnivačem,

- odgovara osnivaču za rezultate rada osnovne škole,
- podnosi osnivaču najmanje jedanput godišnje izvještaj o poslovanju osnovne škole i
- vrši druge poslove utvrđene Pravilima osnovne škole.

Direktor

Član 89.

Osnovnom školom rukovodi direktor, koji se imenuje na vrijeme od četiri godine.

Za direktora osnovne škole može biti imenovano lice koje, pored opštih uslova ispunjava i uslove za nastavnika ili pedagoga škole, ima najmanje višu stručnu spremu VI stepen stručne spreme i najmanje pet godina radnog iskustva u nastavi, odnosno u osnovnoj školi na pedagoško-psihološkim poslovima, a naročito se ističe svojim radom u pedagoškoj teoriji i praksi.

Član 90.

Školski odbor raspisuje konkurs za direktora osnovne škole koji se objavljuje u dnevnom listu.

Konkurs za direktora osnovne škole sadrži odgovarajuće uslove iz prethodnog člana, trajanje konkursa, postupak i trajanje izbora kandidata i način obavještanja kandidata o rezultatima konkursa.

Kandidat za direktora osnovne škole, uz prijavu na konkurs, dostavlja i svoj program rada i razvoja škole za period na koji se imenuje.

Nakon provedene procedure konkursa, Školski odbor na osnovu pribavljenog mišljenja Pedagoškog zavoda i saglasnosti Ministarstva, sačinjava listu kandidata koji ispunjavaju uslove konkursa.

Direktora osnovne škole, koja ima status javne ustanove, biraju neposrednim tajnim izborima roditelji, staratelji i zaposlenici škole.

Školski odbor, za direktora škole, imenuje onog kandidata koji je dobio najveći broj glasova birača koji su izašli na izbore.

U slučaju da dva ili više kandidata dobiju isti broj glasova, organizovat će se drugi krug izbora za kandidate sa istim brojem glasova u roku od sedam dana od dana održanih izbora.

Ako se na konkurs prijavio samo jedan kandidat koji ispunjava uslove konkursa i koji je dobio pozitivno stručno mišljenje Pedagoškog zavoda i saglasnost Ministarstva, Školski odbor će imenovati tog kandidata za direktora škole bez provođenja izbora.

Isto lice može biti imenovano za direktora osnovne škole koja ima status javne ustanove najviše dva puta uzastopno.

Zaposleniku koji je imenovan za direktora osnovne škole, škola u kojoj je bio zaposlen dužna je, na njegov zahtjev obezbijediti mirovanje njegovih prava i obaveza iz radnog odnosa a najduže 4 godine od dana imenovanja.

Postupak i procedura izbora direktora osnovne škole uređuje se posebnim propisom koji donosi ministar.

Član 91.

Ukoliko procedura imenovanja direktora nije okončana do isteka mandata, školski odbor će, bez konkursa, imenovati vršioca dužnosti direktora iz reda nastavnika ili stručnih saradnika u školi.

Vršilac dužnosti direktora ima sva prava i dužnosti direktora.

Vršilac dužnosti direktora može rukovoditi osnovnom školom do imenovanja direktora, a najduže šest mjeseci od dana njegovog imenovanja.

Isto lice ne može biti ponovo imenovano za vršioca dužnosti direktora, nakon isteka roka iz stava 3. ovog člana.

Član 92.

Direktor osnovne škole, pored poslova i zadataka utvrđenih zakonom, obavlja i slijedeće poslove:

- predlaže program odgojno-obrazovnog rada i poduzima odgovarajuće mjere za njegovu realizaciju,
- odlučuje o prijemu zaposlenika u radni odnos,
- odlučuje o raspoređivanju zaposlenika na poslove u skladu sa opštim aktima škole,
- podnosi školskom odboru, osnivaču, Pedagoškom zavodu i Ministarstvu izvještaj o uspjehu i postignutim rezultatima odgojno-obrazovnog rada, kao i materijalnom poslovanju osnovne škole, i
- obavlja i druge poslove predviđene Pravilima škole i ovim zakonom.

Član 93.

Rad direktora osnovne škole ocjenjuje Ministarstvo i Pedagoški zavod.

Ukoliko je rad direktora osnovne škole ocijenjen uspješnim ili naročito uspješnim nakon isteka mandata stiže više stručno zvanje.

Član 94.

Školski odbor može razriješiti direktora osnovne škole i prije isteka vremena na koje je imenovan:

- na zahtjev direktora;
- ako utvrdi da je rad direktora neuspješan i nezakonit;
- ako utvrdi da je odgovoran za neuspješan rad ili nezakonit rad **osnovne** škole;
- u drugim slučajevima predviđenim zakonom ili pravilima **osnovne** škole.

Član 95.

Osnovna škola koja ima više od 25 odjeljenja, može na poslovima rukovođenja, opštim aktom utvrditi poslove pomoćnika direktora, u skladu sa Pedagoškim standardima.

Za pomoćnika direktora osnovne škole može biti imenovano lice koje ispunjava uslove za direktora osnovne škole iz člana **89.** ovog zakona.

Imenovanje pomoćnika direktora vrši Školski odbor, na prijedlog direktora, iz reda nastavnika škole.

Postupak imenovanja pomoćnika direktora i ovlaštenja i dužnosti utvrđuju se opštim aktom škole.

Zajednica učenika i Vijeće učenika

Član 96.

Učenici osnovne škole obrazuju Zajednicu učenika odjeljenja (u daljem tekstu: Zajednicu učenika) i Vijeće učenika škole (u daljem tekstu: Vijeće učenika).

Zajednica učenika i Vijeće učenika : promoviraju interese škole u zajednici na čijoj teritoriji se škola nalazi, predstavlja stavove učenika školskom odboru, podstiče angažman učenika u radu škole, informira školski odbor o svojim stavovima kad ocijeni da je to potrebno, ili po zahtjevu školskog odbora izjašnjava se o pitanjima koja se odnose na rad i upravljanje školom.

Bliže odredbe o obrazovanju i radu Zajednice učenika i Vijeća učenika iz prethodnog stava, kao i o drugim pravima, obavezama učenika u odgojno-obrazovnom radu utvrđuju se Pravilima osnovne škole.

Vijeće roditelja

Član 97.

Roditelji učenika imaju pravo, a škola obavezu, pomoći roditeljima da osnuju vijeće roditelja osnovne škole (u daljem tekstu: Vijeće roditelja). Vijeće roditelja se osniva za svaku školsku godinu.

Vijeće roditelja: promovira interese škole u zajednici u kojoj se škola nalazi; predstavlja stavove roditelja učenika Školskom odboru ili bilo kojoj drugoj zainteresovanoj

strani; podržava aktivno učešće roditelja i zajednice u radu škole; obavještava Školski odbor i druge zainteresovane strane o stavovima Vijeća roditelja kad god to smatra neophodnim, ili po zahtjevu Školskog odbora ili druge zainteresovane strane izjašnjava se o svim pitanjima vezanim za rad i rukovođenje školom; utvrđuje **prijedloge članova** Školskog odbora iz reda roditelja; učestvuje u pripremi i realizaciji odgovarajućih projekata koji podržavaju i promoviraju obrazovni rad u školi; razvija komunikaciju i odnose između učenika, nastavnika, roditelja i lokalne zajednice.

Sastav Vijeća roditelja u pravilu odražava ravnopravnu zastupljenost spolova.

Način i procedura osnivanja i rada Vijeća roditelja utvrđuje se općim aktima škole

Član 98.

Roditelji, nastavnici i učenici osnovne škole **formira** Vijeće škole i roditelja.

Vijeće škole i roditelja unapređuje odgojno-obrazovni rad kroz:

- poboljšanje uslova rada i ambijenta u školi,
- unapređuje komunikaciju između učenika, nastavnika i roditelja,
- podržava aktivno učešće roditelja i zajednice u radu škole,
- **predstavlja aktivnosti i stavove Vijeća škole i roditelja Školskom odboru,**
- realizuje projekte i kampanju podstičući volonterski rad,
- saraduje sa vladinim i nevladinim sektorom i
- radi na umrežavanju Vijeća roditelja i škole na području Kantona,

Vijeća škole i roditelja se mogu organizovati na općinskom i kantonalnom nivou kroz općinski i regionalni centar.

Član 99.

U općinama na području Kantona koje imaju pet i više osnovnih škola, Ministarstvo formira Aktiv direktora osnovnih škola (u daljem tekstu: Aktiv direktora).

Aktiv direktora može se formirati za dvije ili više općina. Aktiv direktora čine direktori osnovnih škola sa područja jedne ili više općina.

Aktom o formiranju Aktiva direktora utvrđuje se sastav i poslovi Aktiva direktora.

Aktiv direktora donosi Poslovnik o radu kojim se uređuje način rada.

Aktivi direktora mogu formirati Aktiv direktora osnovnih škola Tuzlanskog kantona.

XI. STRUČNI ORGANI

Član 100.

U osnovnoj školi obrazuju se stručni organi:

- Nastavničko vijeće koje sačinjavaju svi nastavnici i stručni saradnici škole,
- Razredno vijeće koje sačinjavaju nastavnici svih odjeljenja jednog razreda,
- Stručni aktivni nastavnika određenih nastavnih oblasti i
- Pedagoško vijeće.

Član 101.

Radom Nastavničkog vijeća rukovodi direktor osnovne škole.

Nastavničko vijeće obavlja slijedeće poslove:

- donosi odluke o organizaciji odgojno-obrazovnog rada,
- prati ostvarivanje nastavnog plana i programa i preduzima mjere za njegovu izvršavanje i o tome podnosi izvještaj školskom odboru,
- utvrđuje prijedlog i razmatra realizaciju godišnjeg programa rada škole, program stručnog usavršavanja nastavnika i stručnih saradnika, program rada stručnih organa i komisija, koje će odražavati ravnopravnu zastupljenost spolova,
- priprema program mjera radi postizanja jednakosti spolova u odgojno-obrazovnom radu,
- osigurava vođenje statističkih podataka razvrstanih po spolu,

- vrši izbor oblika nastave, i saglasno tome, vrši raspored učenika i podjelu predmeta na nastavnike, odnosno vrši raspored rada u 40 satnoj radnoj sedmici,
- analizira uspjeh učenika i rad razrednih vijeća,
- određuje rukovodioce razrednih vijeća,
- analizira rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika i predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada,
- imenuje komisije za polaganje ispita,
- razmatra izvještaje o polaganju ispita,
- razmatra izvještaje o izvršenom stručnom nadzoru,
- preduzima odgovarajuće mjere i stara se o izvršenju tih mjera,
- odobrava završavanje dva razreda učeniku u toku jedne školske godine,
- stara se o profesionalnom usmjeravanju učenika,
- razmatra odgojno-disciplinske mjere i donosi odgovarajuće odluke i
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i opštim aktom škole.

Član 102.

Razredno vijeće obavlja sljedeće poslove:

- prati razvoj učenika i, na osnovu toga, predlaže izbor programa,
- neposredno učestvuje u profesionalnoj orijentaciji učenika,
- odlučuje o programima nadarenih učenika, za učenike koji zaostaju u napredovanju i oblicima nastave koji će se primjenjivati u razredu u cjelini ili za pojedinačne grupe učenika ili učenike pojedinačno,
- usklađuje rad nastavnika u odgojno-obrazovnom procesu,
- utvrđuje zaključne ocjene učenika,
- analizira rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika i predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada učenika i
- vrši i druge poslove utvrđene zakonom i opštim aktom škole.

Član 103.

Stručni aktiv obavlja sljedeće poslove:

- radi na mikro i makro planiranju nastave,
- razmatra pitanja u vezi nastave i predlaže poduzimanje potrebnih mjera u cilju osavremenjavanja odgojno-obrazovnog rada;
- radi na usavršavanju i ujednačavanju kriterija za ocjenjivanje rezultata rada učenika;
- predlaže nove oblike i sredstva rada u nastavi;
- predlaže organizovanje dopunske i dodatne nastave vodeći računa o opterećenju učenika;
- predlaže pohvale i nagrade za nastavnike i učenike;
- razmatra rezultate rada nastavnika i probleme sa kojim se nastavnici suočavaju u svom radu.

Sadržaj i način rada aktiva nastavnika, grupe nastavnih predmeta i razrednog starješine utvrđuje se Pravilima osnovne škole.

Sadržaj i način rada stručnog aktiva bliže se uređuje pravilima škole i godišnjim programom rada škole.

Član 104.

Pedagoško vijeće škole predstavlja stručni, operativni i savjetodavni organ u školi. Pedagoško vijeće sačinjavaju: direktor, pomoćnik direktora, pedagog, predsjednici stručnih aktiva i rukovodioci razrednih vijeća škole.

Pedagoško vijeće obavlja sljedeće poslove:

- razmatra organizaciono-materijalnu problematiku rada škole,
- prati uvođenje inovacija u vaspitno-obrazovni proces,
- radi na izradi Programa vrednovanja rada škole,
- prati rad učeničkih organa i tijela,
- analizira program vaspitnog rada škole,

- programira i analizira rad specijalnih odjeljenja u školi,
 - vrši analitičko-studijske poslove (vodi dokumentaciju i evidenciju i poduzima mjere za unapređenje organizacije i metodologije rada)
 - vrši i druge poslove u skladu sa opštim aktima škole.
- Sastav i način rada Pedagoškog vijeća bliže se uređuje Pravilima škole.

XII. AKTI

Član 105.

Osnovni opći akt osnovne škole su Pravila osnovne škole.

Osnovna škola ima i druge opće akte u skladu sa zakonom, Kolektivnim ugovorom i Pravilima osnovne škole.

Pravila osnovne škole sadrže odredbe koje se odnose na: naziv i sjedište osnovne škole, osnivača osnovne škole, obaveze osnovne škole prema osnivaču, djelatnost osnovne škole, način i uslove obavljanja djelatnosti, odnos prema korisnicima usluga, statusne promjene, način sticanja i raspoređivanja sredstava za rad, utvrđivanje vrste i oblika organizovanja odgojno-obrazovnog rada, utvrđivanje oblika i načina osnovnog obrazovanja odraslih, utvrđivanje oblika i načina obrazovanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama, uslove za prijem nastavnika, stručnih saradnika i saradnika, način donošenja pravila o kućnom redu, način ostvarivanja saradnje škole sa roditeljima, odnosno starateljima učenika, stjecanje i raspoređivanje sredstava, postupak i utvrđivanje specifičnih sadržaja u okviru nastavnih planova i programa, organizovanje rada učeničkih zadruga u školi, postupak stručnog usavršavanja nastavnika, vrednovanje rada nastavnika, ocjenjivanje i postupak sticanja višeg stručnog zvanja, nadležnosti, prava, obaveze i odgovornosti, način izbora i broj članova školskog odbora, postupak imenovanja i razrješenja direktora, stručni organi škole i njihove nadležnosti, opšti akti i način njihovog donošenja, lica ovlaštena da pored direktora zastupaju školu i njihova ovlaštenja i odgovornosti, način ostvarivanja javnosti rada, ostvarivanje prava, obaveza i odgovornosti radnika osnovne škole i druga pitanja značajna za rad osnovne škole.

XIII. POTREBE I INTERESI DRUŠTVA U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I ODGOJU

Član 106.

Potrebe i interesi društva u osnovnom odgoju i obrazovanju, u smislu ovog zakona, su:

- obezbijediti ostvarivanje prava svoj djeci na obrazovanje;
 - osnovno obrazovanje i odgoj školskih obveznika u redovnim osnovnim školama,
 - osnovno obrazovanje i odgoj školskih obveznika u specijalnim školama,
 - odgoj i osnovno obrazovanje školskih obveznika u specijalnim zavodima,
 - dodatno obrazovanje nadarenih učenika u redovnim osnovnim školama, osnovnim muzičkim školama, odnosno odjeljenjima tog obrazovanja u redovnim školama,
 - osnovno obrazovanje odraslih,
 - stručno usavršavanje nastavnika i
 - izdavanje udžbenika, priručnika i druge stručne literature za potrebe osnovne škole.
- U školama je zabranjeno djelovanje političkih stranaka i njihovih ogranaka.

Član 107.

Rad osnovnih škola, kao javnih ustanova finansira se iz budžeta Kantona na osnovu Kriterija finansiranja, koje na prijedlog ministra, donosi Vlada kantona.

Osnovna škola stiče sredstva za rad od naknade za obavljanje intelektualnih, obrazovnih i drugih usluga, od ličnog učešća korisnika usluga, prodajom materijalnih dobara i iz drugih izvora, pod uslovima određenim zakonom ili aktom o osnivanju osnovne škole.

Sredstva iz prethodnog stava se zasebno evidentiraju i koriste za poboljšanje standarda nastavnika i učenika, opremanje učeničkih radionica, održavanje školskog prostora, nabavka opreme, učila i sl.

Član 108.

Osnovna škola može sticati prihod i:

- donacijama pravnih i fizičkih lica i humanitarnih organizacija,
- iz legata, poklona i zavještanja i
- prodajom proizvoda i vršenjem usluga.

XIV. SINDIKAT ŠKOLE

Član 109.

U školi se omogućava djelovanje samostalnog sindikata Bosne i Hercegovine, Kantonalnog odbora i članova sindikata preko sindikalne organizacije osnovne škole.

Sindikata škole djeluje u skladu sa Kolektivnim ugovorom i sindikalnim pravilima.

Djelovanje sindikata ne može se ograničiti odlukama organa škole.

XV. KAZNE NE ODREDBE

Član 110.

Novčanom kaznom od 1.000 do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj osnovna škola:

1. onemogućiti upotrebu u nastavi bilo kojeg službenog jezika ili službenog pisma (član 7.)

2. ako otpočne sa radom prije nego što je upisana u Registar osnovnih škola koji vodi Ministarstvo (član 16. stav 2.);

3. ako izda svjedodžbu ili drugu javnu ispravu o završenom obrazovanju prije nego što je upisana u Registar osnovnih škola (član 16. stav 4.);

4. ako ne upiše učenika koji je doselio na područje škole i ako ga upiše bez prevodnice (član 20.);

5. ako omogućiti djelovanje političkih stranaka i njihovih podmladaka (član 30. stav 1.);

6. ako izvodi nastavu po nastavnom planu i programu koji nije donijelo Ministarstvo (član 31. stav 3.);

7. ako, bez saglasnosti Ministarstva, prekine nastavu (član 39. stav 1.);

8. ako organizuje manifestaciju koja nije utvrđena godišnjim programom rada škole bez prethodne saglasnosti Ministarstva (član 41. stav 4.);

9. ako se u školi upotrebljavaju udžbenici i nastavna sredstva koja nije odobrilo Ministarstvo (član 45. stav 1.);

10. ako ne izvrši upis učenika u periodu kako je utvrđeno u članu 46. stav 4.

11. ako izvještaj o upisu u određenom roku ne dostavi osnivaču i Pedagoškom zavodu u propisanom roku (član 46. stav 5.);

12. ako ne uputi učenika, bez odlaganja, na komisiju, kada kod njega nastupe promjene koje zahtijevaju prijelaz iz specijalne škole u redovnu ili iz redovne u specijalnu školu (član 49.);

13. ako ne omogućiti sticanje osnovnog obrazovanja učenika sa posebnim potrebama (član 50. stav 2.);

14. ako utvrdi da nastavnik u okviru 40-časovne radne sedmice ima više od 25 svih oblika neposrednog odgojno-obrazovnog rada (član 74. stav 2.);

15. ako ne omogućiti sticanje viših stručnih zvanja nastavnicima, stručnim saradnicima i saradnicima (član 79. stav 3.);

Za prekršaje iz prethodnog stava ovog zakona kaznit će se i odgovorno lice u osnovnoj školi novčanom kaznom od 400 do 1.500 KM.

Član 111.

Novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kaznit će se za prekršaj osnovna škola:

1. ako učenici imaju više od nastavnim planom i programom predviđenih nastavnih sati u toku jedne radne sedmice (član 37.);
2. ako ne produži nastavu kada nije realizovan godišnji fond nastavnih sati i realizovani programski sadržaji (član 38. stav. 2.);
3. ako ne donese godišnji program rada škole ili ga u roku ne dostavi Ministarstvu i Pedagoškom zavodu (član 40. stav 3.)
4. ako ne vrši redovno ocjenjivanje učenika na način utvrđen ovim zakonom (član 54. ovog zakona);
5. ako ne vodi propisanu dokumentaciju i evidenciju i ako ne razvrstava podatke u dokumentaciji i evidenciji i po spolu (član 66.);
6. ako ne osigura da zaposlenici u određenom roku izvrše ljekarski pregled (član 73.)
7. ako ne vrši redovno ocjenjivanje rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika (član 79. stav 1.)

Za prekršaje iz prethodnog stava kaznit će se odgovorno lice u osnovnoj školi novčanom kaznom od 200 do 800 KM.

Član 112.

Novčanom kaznom od 200 do 1.000 KM kaznit će se za prekršaj roditelj ako ne obezbijedi da dijete bude upisano u osnovnu školu, odnosno ako dijete ne pohađa nastavu (član 25. stav 1 ovog zakona).

Ukoliko ni poslije izvršene kazne roditelj ne upiše dijete u osnovnu školu, odnosno ako dijete ne pohađa nastavu, kazna se ponavlja.

XVI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 113.

Postojeće osnovne škole su dužne da usklade svoju organizaciju, djelatnost i opća akta sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ministar će do 31. avgusta 2004. godine donijeti:

- kriterije za angažovanje lica na poslovima instruktivne nastave iz člana 72. ovog zakona.

Ministar će, u roku od devet mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona, donijeti Pedagoške standarde i Normative iz člana 12. ovog zakona i bliže propise o:

- utvrđivanju kriterija za osnivanje osnovne škole sa manje od 18 odjeljenja iz člana 13. ovog zakona,
- organizovanju izleta, ekskurzija i logorovanja (član 42.),
- osnivanju i radu eksperimentalnih osnovnih škola (član 43.),
- osnovnom obrazovanju odraslih (član 53. ovog zakona)
- praćenju, vrednovanju i ocjenjivanju učenika (član 54.)
- o kriterijima za proglašenje učenika generacije (član 56.),
- organizovanju i načinu polaganja ispita u osnovnoj školi (član 59.),
- obrascu posebne diplome o završenoj osnovnoj školi (član 63.)
- vođenju dokumentacije i evidencije u osnovnoj školi (član 66. ovog zakona),
- disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti učenika (član 70. ovog zakona)
- programu i načinu polaganja stručnog ispita nastavnika, stručnih saradnika i saradnika osnovne škole (član 77. ovog zakona)
- ocjenjivanju, napredovanju i stručnom usavršavanju nastavnika, stručnih saradnika i saradnika (član 79. ovog zakona),
- vršenju stručnog nadzora (član 84. ovog zakona)

Član 114.

Ministarstvo će do 31. avgusta 2004. godine donijeti listu predmeta fakultativne nastave iz člana 32. ovog zakona.

Ministarstvo će u roku od godinu dana donijeti Nastavni plan i program iz člana 31. ovog zakona.

Član 115.

Pedagoški zavod će do 31. avgusta 2004. godine donijeti Program cjelodnevnog boravka učenika u školi iz člana 48. stav 6. ovog zakona i utvrditi Metodologiju za izradu Godišnjeg programa rada škole iz člana 40. ovog zakona.

Član 116.

Do donošenja propisa iz člana 113., 114. i 115. ovog zakona primjenjivat će se postojeći propisi ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 117.

Kanton će obezbijediti uslove za sukcesivno uvođenje devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja učenika na području Tuzlanskog kantona, počev od školske 2004/2005. godine.

Učenici koji su započeli osnovno obrazovanje po nastavnom planu i programu osmogodišnjeg osnovnog obrazovanja nastavljaju obrazovanje po tom nastavnom planu i programu.

Član 118.

Lice sa završenom srednjom učiteljskom školom, zatečeno na poslovima nastavnika razredne nastave, sa najmanje dvadeset godina radnog iskustva neposredno u nastavi, položenim stručnim ispitom, može i dalje obavljati poslove nastavnika razredne nastave u nastavi od I do IV razreda osnovne škole.

Lice sa završenom srednjom muzičkom školom odnosno školom za primijenjenu umjetnost, zatečeno na poslovima nastavnika muzičke odnosno likovne kulture, koje je položilo pedagoško-andragošku grupu predmeta, sa najmanje deset godina radnog iskustva neposredno u nastavi i položenim stručnim ispitom, može i dalje izvoditi nastavu iz predmeta muzička, odnosno likovna kultura.

Član 119.

Lice koje je imenovano dva ili više puta uzastopno za direktora osnovne škole koja ima status javne ustanove, prije stupanja na snagu ovog zakona, ne može se imenovati za direktora ili vršioca dužnosti direktora iste osnovne škole.

Član 120.

Skupština Kantona zadržava prava i obaveze osnivača prema postojećim osnovnim školama koje imaju status javne ustanove, preuzete ranijim propisima.

Član 121.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o osnovnoj školi - Prečišćeni tekst ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 11/02).

Član 122.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Tuzlanskog kantona".

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON
SKUPŠTINA

PREDSJEDNIK SKUPŠTINE

Amir Fazlić

Broj: _____
Tuzla, _____

O B R A Z L O Ž E N J E **uz prijedlog Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju**

I - PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za donošenja Zakona o osnovnoj školi sadržan je u poglavlju IV 2. član 24. c), a u vezi sa poglavljem III član 11.c) Ustava Tuzlansko-podrinjskog kantona ("Službene novine Tuzlansko-podrinjskog kantona", broj: 7/97. i 3/99 i "Službene novine Tuzlanskog kantona broj: 10/00), kojima je utvrđeno da Skupština Kantona donosi zakone i ostale propise neophodne za izvršavanje nadležnosti Kantona, i da je Kanton posebno nadležan za "utvrđivanje i provođenje politike obrazovanja i vaspitanja", kao i u članu 59. stav3. Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ br. 18/03) kojim je predviđeno da se zakoni i drugi odogovarajući propisi iz oblasti obrazovanja trebaju uskladiti sa odredbama Okvirnog zakona najkasnije u roku od 6 mjeseci po stupanju na snagu Okvirnog zakona.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

U okviru sveukupnih reformi koje se provode u Bosni i Hercegovini posebno značajno mjesto zauzima reforma u odgojno-obrazovnom sistemu, što iziskuje i novu zakonsku regulativu u ovoj oblasti.

Reforma snovnog odgoja i obrazovanja podrazumijeva višestruke promjene koje se tiču, prije svega, koncepcije škole, ciljeva i zadataka odgoja, nastavnog plana i programa, osposobljavanja i usavršavanja nastavnika, vrednovanja rezultata rada učenika i nastavnika, upravljanja i rukovođenja školom, finansiranja, te zakonske regulative.

Zakoni su samo normativna podloga i okvir za određene promjene i rješenja u obrazovanju. Pri tome, mora se uvažavati sve ono što je u razvoju obrazovanja u našoj zemlji ocijenjeno i prihvaćeno kao dostignuti rezultat i prihvatiti sve pozitivno što su Evropa i razvijeni svijet do danas postigli u organizovanom obrazovanju.

Prelazak na devetogodišnje obavezno školovanje nalaže novu zakonsku regulativu. Posebno treba naglasiti da je izrada koncepcije osnovne škole u završnoj fazi, te ukoliko usaglašavanje bude okončano prije skupštinskog zasijedanja predložiće se Skupštini Kantona da usvoji amandmane koji će biti sastavni dio ovog Zakona. U Prijedlog zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju ugrađena je većina odredbi Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju, kao i većina odredbi Prototipa zakona koje je Ministarstvo dobilo od OSCE-a (posebno odredbe koje se odnose na nekoliko ključnih pitanja: jezik i pismo, vjeroispovijest, prava stranih državljana i priznavanje obrazovanja stečenog u inostranstvu, obrazovanje manjina, upis i prelazak učenika u osnovnom obrazovanju, nastavni planovi i programi, specijalno obrazovanje, registar škola, obaveza donošenja podzakonskih akata i sl.)

Skupština Kantona je na sjednici od 29.1.2004. utvrdila Nacrt Zakona o osnovnoj školi i uputila ga u javnu raspravu u trajanju od 45 dana. Po okončanju javne rasprave dana 22.3.2004. godine održan je okrugli sto na kome su sumirani rezultati javne rasprave i prihvaćen određeni broj primjedbi, prijedloga i sugestija koje su iznijeli učesnici javne rasprave. Tako je prihvaćena primjedba o usklađivanju koncepcije Zakona sa koncepcijom Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini, preciziran je rad organa i tijela škole, ugrađene odredbe o gender komponenti, precizirana procedura izbora i imenovanja direktora, uređeno trajanje godišnjeg odmora nastavnika, stručnih saradnika i saradnika, precizirano ocjenjivanje i stručno napredovanje nastavnika i drugo.

Predloženi naziv Zakona je promijenjen u odnosu na naziv koji je bio naznačen u Nacrtu zakona na prijedlog Savjeta za obrazovanje, nauku, kulturu i sport KO SDP BiH Tuzla, a nakon konsultacija sa pedagogima angažovanim u obrazovnim institucijama prihvaćen je naziv: **Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju**, iz razloga što je ODGOJ proces formiranja čovjeka, izgrađivanje i oblikovanje svakog bića sa svim njegovim tjelesnim, intelektualnim, moralnim, estetskim i radnim osobinama, a OBRAZOVANJE proces usvajanja znanja, umijeća i navika.

- Načela na kojima se zasniva Zakon o osnovnom odgoju i obrazovanju su:
- Osnovna škola je ustanova za opći obavezni odgoj i obrazovanje i predstavlja temelj u razvijanju ličnosti
 - Osnovna škola daje osnovu svakog daljeg obrazovanja
 - Posebnost osnovne škole sastoji se u njenoj jedinstvenosti, odgojnoj i općeobrazovnoj funkciji za populaciju od 6 – 15 godina, čiji su programi raspoređeni u trajanju od 9 godina (od I – IX razreda)
 - Osnovna škola ima općeobrazovni odgojni karakter koji je obezbijeđen strukturom plana i programa u kom se nalazi humanističko, prirodno-matematičko, tjelesno-zdravstveno, umjetničko i radno-tehničko područje
 - Osnovna škola kao ustanova od posebnog društvenog značaja stvara uslove da se učenici ispoljavaju kao aktivni subjekti odgojno-obrazovnog procesa
 - Programski sadržaji su u funkciji stjecanja znanja, umijeća i navika i razvijanju pozitivnih crta volje i karaktera učenika
 - Osnovna škola osigurava jednaka prava svim učenicima, bez obzira na njihovo društveno porijeklo, vjersku, nacionalnu i manjinsku pripadnost
 - Osnovna škola podrazumijeva slobodno biranje škole, biranje odgojno-obrazovnih programa, biranje učenja stranog jezika, uvažavanje individualnih želja, postojanje i ravnopravan tretman svih škola u sistemu obrazovanja
 - Škola je otvorena za inovacije i promjene.

III OBRAZLOŽENJE ZNAČAJNIJIH PRAVNIH RJEŠENJA

I OSNOVNE ODREDBE (članovi 1. – 10.)

U ovom poglavlju je propisana obaveznost pohađanja osnovne škole, vrste osnovnih škola, jezici i pisma u upotrebi, sloboda vjeroispovijesti, te pravo stranih državljana za stjecanje osnovnog obrazovanja.

Novina je što je sada osnovno obrazovanje u trajanju od devet godina.

U članu 6. ponuđeno rješenje odstupa od Okvirnog zakona i od Prototipa zakona, a svrha je da se omogući postepen prelazak na devetogodišnje školovanje (u Okvirnom zakonu školski obveznik je dijete koje do 01.04. navršava 6 godina života, a u ponuđenom rješenju školski obveznik je dijete koje do 01.09. navršava 6 godina života).

Uz ovo, ponuđeni programski sadržaji za I razred omogućuju da djeca sa 6 godina života mogu da ih uspješno savladaju, a ovakvo rješenje su predložili i ostali kantoni.

II OSNIVANJE I RAD OSNOVNE ŠKOLE (članovi 11. – 23.)

U ovom poglavlju regulisano je osnivanje osnovnih škola, početak rada osnovnih škola, statusne promjene, školsko područje, prava nacionalnih manjina, udruživanje određenih poslova i prestanak rada škola.

Član 19. reguliše upisivanje učenika sa školskog područja škole, a stav 3. ovog člana nije u potpunosti u skladu sa Ustavom BiH i Konvencijom o pravima djece.

III PRAVA I OBAVEZE RODITELJA (članovi 24. – 25.)

Navedeni članovi naglašavaju ulogu i prava roditelja u odnosu na obrazovanje djece. Prema odredbama Konvencije o pravima djeteta i odredbama Opće deklaracije o ljudskim pravima «zemlje potpisnice ... preuzimaju obavezu da poštuju slobodu roditelja i zakonitih staratelja, kada se ove odredbe odnose na takve slučajeve, da za svoju djecu izaberu škole, koje ne moraju biti škole čiji su osnivači javni organi vlasti, koje poštuju minimalne obrazovne standarde definirane ili odobrene od strane države».

Međutim, ovdje ne radi se o apsolutnim pravima roditelja. Obim ostvarivanja ovih prava uslovljen je, prvenstveno, zahtjevima u pogledu garancija da će dijete, u skladu sa izborom roditelja dobiti i neophodno i odgovarajuće obrazovanje. Takođe je data mogućnost utjecaja roditelja kroz vijeće roditelja i druge asocijacije na uspostavu efikasnog i funkcionalnog obrazovnog sistema,

Član 68. odnosi se na vijeće roditelja i sadrži važne elemente koji pružaju demokratsku osnovu u upravljanju školom i podstiču aktivan angažman roditelja u pitanjima vezanim za školu.

U članu 69. predviđeno je formiranje Vijeća škole u koji su uključeni i učenici što predstavlja praktični primjer demokratije na djelu i sticanje iskustava za život i rad u demokratskim institucijama.

IV ULOGA I OBAVEZE ŠKOLE (članovi 26. – 29)

Prvenstvena uloga i obaveza osnovne škole je da podučava i procjenjuje obrazovni napredak svojih učenika. Međutim, osnovna škola je istovremeno i zajednica, koja je i sama dio šire zajednice u kojoj djeluje. Pored znanja koje prenosi svojim učenicima, škola igra ključnu ulogu u odgoju svojih učenika u dobre građane i u stvaranju siviliziranog i humanog društva. Tu ulogu škola ostvaruje u ambijentu koji sama kreira, a koji, između ostalog, podrazumijeva i stvaranje uslova za eliminisanje diskriminacije po bilo kom osnovu, svakog oblika zlostavljanja, fizičkog zastrašivanja, ponižavanja i dr. Škola, također, promovise i provodi vlastite programme koji podržavaju i njeguju različitost i specifičnost kultura, jezika i religija učenika i njihovih roditelja, zaposlenika i lokalne sredine. Kako su roditelji ključni protagonisti u obrazovanju svoje djece, škole, u partnerstvu s njima i lokalnom sredinom, sarađuju po svim pitanjima od značaja za ostvarenje funkcije i interesa obrazovnih potreba učenika.

Takođe, ovim se odredbama naročito afirmira partnerstvo roditelja, škole i društvene zajednice u borbi protiv različitih vidova zloupotreba djece, što na odgovarajući način predstavlja implementaciju konvencije o pravima djeteta.

V AUTONOMIJA ŠKOLE (član 30.)

Ovim članom Zakona se zabranjuje svaki vid upotrebe školskog prostora u svrhu propagiranja i provođenja političkih programa i sadržaja djelovanjem političkih stranaka ili njihovih podmladaka. Školski prostor isključivo služi za obrazovanje, kulturne, sportske i rekreativne aktivnosti.

Pored depolitizacije škole, u cilju osiguranja neophodnog stepena autonomije, školi se garantira sloboda zapošljavanja pedagoškog i drugog kadra. Posebno se afirmira sloboda pedagoškog rada nastavnika uz obavezu škole da osigura i održi visoke standarde nastavnih oblika i metoda u obrazovnom procesu.

VI ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD OSNOVNE ŠKOLE (članovi 31. – 45.)

Ovao poglavlje reguliše odgojno-obrazovni rad škole, nastavni plan i program, rad sa djecom sa posebnim potrebama, trajanje školske godine godišnji program rada škole, vannastavne aktivnosti, eksperimentalne osnovne škole, škole u kojima će se realizovati pedagoška i metodička praksa, te autonomiju škole. Ponuđena rješenja su data samo kao mogućnost, a konačna rješenja će dati koncepcija osnovne škole.

VII UČENICI (članovi 46. – 70.)

Ovaj segment reguliše pravo i obavezu djeteta da pohađa osnovnu školu kao i obavezu roditelja da im to omogući, komisije za obavljanje upisa, prelazak učenika iz jedne škole u drugu, ocjenjivanje u školi, polaganje određenih predmeta ili razreda, dokumentacija i evidencija koja se vodi u školi, odgojno-disciplinske mjere prema učenicima. Koncepcija osnovne škole će dati decidniji odgovor posebno u dijelu ocjenjivanja i uspjeha učenika, kao i polaganje predmeta i razreda.

VIII NASTAVNICI I STRUČNI SARADNICI (članovi 71. – 81.)

U ovom poglavlju regulisano je pitanje nastavnika (ko su nastavnici u osnovnoj školi, prava i obaveze nastavnika, praćenje i ocjenjivanje nastavnika, napredovanje nastavnika i sticanje zvanja, rad pripravnika, te gubljenje prava rada u nastavi).

U ovom segmentu ponuđena rješenja odstupaju od Okvirnog zakona i Prototipa zakona u dijelu stručne spreme nastavnika (Prototip traži visoku stručnu spremu za nastavnike, a ovdje je ostavljena mogućnost da nastavnici rade i sa višom stručnom spremom, a u određenom dijelu i sa srednjom stručnom spremom), kao i radno angažovanje pripravnika (Prototip traži položen stručni ispit, a ponuđena rješenja ostavljaju mogućnost radnog angažovanja pripravnika).

Ponuđena rješenja imaju uporište u činjenici da veliki broj zaposlenika sa višom spremom izuzetno korektno obavljaju ovaj posao, te činjenicu da u osnovnim školama u Tuzlanskom Kantonu većina nastavnika ima višu školsku spremu. Uz to, još uvijek u Tuzlanskom Kantonu imamo obrazovanje nastavnika VI stepena složenosti. Sigurni smo da će u narednom periodu za rad u osnovnoj školi biti potreban kadar koji ima visoku stručnu spremu.

IX STRUČNI NADZOR I NADZOR NAD ZAKONITOŠĆU RADA (članovi 83. – 85.)

U ovom dijelu Zakona ugrađeni su elementi postojećeg Zakona o inspekciji za obrazovanje i propisi o stručnom nadzoru nad radom javnih ustanova iz oblasti odgoja i obrazovanja.

Reforma obrazovanja i integracija obrazovnog sistema u Evropski obrazovni sistem zahtijeva da će u narednom periodu biti neophodno formiranje instituta za istraživanja u oblasti odgoja i obrazovanja. Djelimično su stvoreni uslovi u tom pogledu kroz edukativni centar u okviru Pedagoškog zavoda

X ŠKOLSKI ORGANI I TIJELA (članovi 86. – 99.)

Ovaj dio Zakona je primjena Zakona o ustanovama. U Zakonu o ustanovama i ranijim zakonima organ upravljanja bio je upravni odbor, a sada se to tijelo zove školski odbor. U ovom Zakonu je ponuđeno da školski odbor broji 5 članova, a u Prototipu zakona je predviđeno da se školski odbor sastoji od najmanje 5, a najviše 13 članova.

Organ rukovođenja je direktor škole.

Vijeće roditelja je tijelo koje ima ingerencije slično savjetu roditelja, a način rada će se regulisati pravilima, pravilnicima i poslovnikom o radu.

Vijeće učenika je novina i to tijelo će da egzistira u školama, a rad će biti određen programom rada vijeća učenika uz obavezu svih sudionika odgojno-obrazovnog rada da pomognu rad ovoga tijela. Rad vijeća učenika će biti regulisan pravilima škole i drugim aktima. Pravilima škola i poslovnica o radu detaljnije će se regulisati rad ovih organa.

XI STRUČNI ORGANI (ČLANOVI 100. –103.)

U ovom dijelu je regulisan rad stručnih organa: nastavničkog vijeća, razrednog vijeća i stručnih aktiva.

XII – AKTI (član 104.)

Ovim članom propisano je da su pravila škole osnovni opći akt i evidentirano je sve ono što treba da sadrže pravila škole.

Novina je rad vijeća roditelja i vijeća učenika.

XIII – POTREBE I INTERESI DRUŠTVA U OSNOVNOM ODGOJU I OBRAZOVANJU (članovi 1005. – 107.)

U ovom poglavlju su regulisane potrebe i interesi Kantona u osnovnom odgoju i obrazovanju kao i način stjecanja prihoda škola.

XIV SINDIKAT ŠKOLE (član 108.)

U ovom članu je predviđeno sindikalno organizovanje i djelovanje u skladu sa Zakonom o radu I Kolektivnim ugovorom.

XV – KAZNE NE ODREDBE (članovi 109. – 111.)

U ovom dijelu su regulisane kaznene odredbe za prekršaje pojedincima i ustanovama kada dođe do odstupanja od odredbi ovog Zakona.

XVI – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE (Član 112. - 121.)

U prelaznim i završnim odredbama regulisana je obaveza ministra da donese bliže propise kojima će se detaljnije urediti određene oblasti, obaveza škola da usklade svoju organizaciju sa odredbama ovog Zakona, postepeni prelazak na devetogodišnje obavezno školovanje, radno-pravni status nastavnika koji ne ispunjavaju uslove po ovom Zakonu, te stavljanje van snage Zakona koji trenutno uređuje odgojno-obrazovnu djelatnost u osnovnim školama.

U članu 115. je predviđeno da se devetogodišnje obrazovanje uvodi sukcesivno a da će i u narednim godinama biti upisivani učenici po osmogodišnjem programu dok se ne stvore uslovi za potpuni obuhvat djece devetogodišnjim obrazovanjem. Takođe treba naglasiti, da ukoliko bi svi učenici od naredne školske godine bili upisani u devetogodišnju osnovnu, nakon osam godina ne bi bilo učenika koji su završili osnovnu školu, te srednje škole ne bi nikako upisale jednu generaciju učenika. Zato cijenimo da je prihvatljivije sukcesivno uvođenje devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja, odnosno postepeni prelazak sa osmogodišnjeg na devetogodišnje osnovno obrazovanje.

PRIJEDLOG

Na osnovu izloženog predlažemo Vladi Tuzlanskog Kantona da utvrdi prijedlog Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju i svojim zaključkom predloži Skupštini Tuzlanskog Kantona da u skladu sa Poslovnikom Skupština Kantona stavi prijedlog Zakona na dnevni red prve naredne sjednice kako bi ovaj Zakon bio usvojen u roku utvrđenom od strane međunarodne zajednice odnosno do 24.04.2004. godine.

**MINISTARSTVO OBRAZOVANJA,
NAUKE, KULTURE I SPORTA**

